

**Academia de Politie"Alexandru Ioan Cuza"
Scoala Doctorala „ORDINE PUBLICA SI SIGURANTA
NATIONALA”**

REZUMAT TEZA DOCTORAT

**ASISTENTA JURIDICA INTERNATIONALA PRIN MIJLOACE
DIPLOMATICE SI CONSULARE**

CONDUCATOR DE DOCTORAT

PROF.UNIV.DR Stefania-Georgeta UNGUREANU

DRD. BADEA (FOLFA) GABRIELA

CAPITOLUL I

REGLEMENTĂRI EUROPENE CU PRIVIRE LA PROTECȚIA DREPTURILOR OMULUI ȘI ASISTENȚA JURIDICĂ INTERNAȚIONALĂ PRIN MIJLOACE DIPLOMATICE CONSULARE

SECȚIUNEA 1. Evoluția concepțiilor privind drepturile omului

SECȚIUNEA 2: Relațiile Consulare și dreptul consular

CAPITOLUL II

INCIDENȚA PRINCIPIILOR FUNDAMENTALE ALE DREPTULUI INTERNAȚIONAL ASUPRA EVOLUȚIEI ȘI DEZVOLTĂRII DREPTULUI CONSULAR

SECȚIUNEA 1: Dreptul Consular – ramură a dreptului internațional.

SECȚIUNEA 2: Modul de stabilire și încetare a relațiilor consulare

CAPITOLUL III

STATUTUL JURIDIC AL OFICIILOR CONSULARE ȘI AL MEMBRILOR PERSONALULUI ACESTORA

SECȚIUNEA 1: Reglementari

SECȚIUNEA 2: Inviolabilitatea persoanei diplomatului

SECȚIUNEA 3 Drepturile, Facilitățile, Privilegiile Și Imunitățile Privind Oficiile Diplomatice

SECȚIUNEA 4 : Drepturile, facilitățile, privilegiile și imunitățile membrilor oficiului consular

CAPITOLUL IV

EXERCITAREA RELAȚIILOR CONSULARE ȘI DIPLOMATICE DIN PERSPECTIVA ASIGURĂRII UNEI ASISTENȚE JURIDICE INTERNAȚIONALE EFICIENTE

SECȚIUNEA 1: Pe plan internațional

SECȚIUNEA 2: Înființarea oficiilor consulare. numirea și admiterea membrilor oficiului consular

CAPITOLUL V

ANALIZA JURIDICĂ A PRINCIPALELOR CONVENȚII CONSULARE ÎNCHEIATE DE ROMÂNIA UNELE ASPECTE PRACTICE CU PRIVIRE LA ACTIVITATEA ROMÂNIEI ÎN DOMENIUL CONSULAR

SECTIUNEA 5: Însemnătatea convenției de la Viena și a altor instrumente juridice multilaterale. contribuția României la codificarea dreptului consular

SECTIUNEA 6: Instituția consulilor și consulatelor onorifice. Statutul juridic al acestora

SECTIUNEA 7: Funcțiile consulare exercitate de consulii onorifici

CAPITOLUL VI: CONCLUZII ȘI PROPUNERI DE LEGE

FERENDA

BIBLIOGRAFIE

CAPITOLUL I

REGLEMENTĂRI EUROPENE ASUPRA PROTECȚIEI DREPTURILOR OMULUI. UNELE CONSIDERAȚII GENERALE PRIVIND JURISDICȚIA EUROPEANĂ

Pe parcursul timpului, instituția drepturilor omului, care a cunoscut, un laborios dar și îndelungat proces de cristalizare, se înfățișează în prezent ca o instituție deosebit de complexă, ce tine atât de ordinea juridică, internă, cât și cea internațională. Protecția internațională a drepturilor și libertăților definește astfel un ansamblu de drepturi, libertăți și obligații ale oamenilor unii față de alții, ale statelor de a apăra și de a promova aceste drepturi, ale întregii comunități internaționale. Cuprinzând principii, mecanisme, proceduri ce țin de ordinea juridică internă, dar și de cea internațională, instituția drepturilor omului prezintă un caracter bivalent, fiind în același timp o instituție de drept intern, integrată normelor constituționale, dar și o instituție de drept internațional, configurând trasaturile unui principiu juridic aplicabil în relațiile dintre state.

De asemenea, problematica drepturilor omului constituie, de altfel, o recunoaștere de netăgăduit a complexității și originalității acestei instituții juridice, dar și a faptului că fără aceste drepturi nu se poate înfăptui o societate democratică – condiție firească a afirmării demnității fiecărui individ – dar nici realiza cadrul juridic normal indispensabil colaborării națiunilor¹.

Se cunoaște ca afirmarea, respectarea și garantarea materială a

¹ Reversul acestui concept respectiv de negare a „drepturilor omului” poate deschide calea spre dezordine politică și socială, spre conflicte armate între state, ca și spre ostilități între diferite grupări sociale din cadrul popoarelor- aspect apreciat de Nicolae Purda, Nicoleta Diaconu, Protecția juridică a drepturilor omului, Editura Universul Juridic, București, 2007, p.9

drepturilor omului prin legislația internă a statelor și printr-un control internațional eficace al Națiunilor Unite și al instituțiilor specializate este de natură să conducă la prevenirea încălcărilor și la corecta aplicare a legislației internaționale care consacră dreptul omului la viață, demnitate, securitate, la pace, proprietate, la protecția sa socială și politică împotriva atingerilor aduse persoanei sale, drepturilor sale sacre, împotriva tuturor discriminărilor și vexațiunilor.

Intr-o societate care evoluează, omul și drepturile sale imprescriptibile reprezintă cea mai mare valoare a umanității. Sens în care drepturile sale au fost afirmate, proclamate, consacrate prin mijloace juridice, materiale și instituționale, astfel ca persoana să fie protejată și apărută de efectele nocive ale războaielor și ale altor acte de barbarie, de manifestările de intoleranță etnică, religioasă, filozofică și politică.

De aceea, respectarea efectivă a drepturilor omului, presupune tocmai eradicarea sărăciei² și accesul tuturor oamenilor la un nivel de trai decent, pe care societatea umană cu posibilitățile ei contemporane trebuie să-l asigure tuturor membrilor săi pe baza cuceririi științei și tehnicii și a folosirii raționale a resurselor materiale și financiare, astfel încât fiecare individ să fie interesat în progresul societății și al său personal. Ceea ce implică un raport armonios între om, stat și societate, o solidaritate reciprocă acceptată în interes comun³.

Respectarea drepturilor omului, presupune egalitatea între bărbați și femei, o deplină egalitate între sexe astfel încât societatea să beneficieze de aportul constructiv al tuturor membrilor ei capabili de a-și exprima o voință politică și de a participa în mod conștient la luarea deciziilor adecvate în interesul comunității.

² Pentru o analiză mai largă a se vedea și Dumitru Mazilu - Drepturile Omului concept, exigențe și realități contemporane – Ed. Lumina Lex București 2003, p.8-9 și 17.

³ Chiar și în documentele ONU, referitoare la drepturile omului și libertățile fundamentale se precizează că „prin ele se asigură omului condițiile de viață, de natură să-i permită să-și dezvolte pe deplin calitățile intelectuale ale conștiinței sale și să-și satisfacă cerințele spirituale”. În acest sens a se vedea și B.Conforti, Diritto internazionale, Ed.3-a, Napoli, Editoriale scientifica, 1987, p.203.

În stadiul actual de dezvoltare a umanității, aceste valori sunt operaționalizate normativ în ordinea juridică a statelor dobândind protecția necesară în cadrul și în limitele firești ale suveranității de stat.⁴

Istoria Declarației din 1789 este importantă pentru a înțelege atât textul însuși, valoarea sa simbolică, și mai ales evoluția sa în mod cronologic. Declarația corespunde proclamării drepturilor omului, într-o largă măsură, nașterea lor simultană, în S.U.A. și Franța, explică importanța și evoluția drepturilor omului.

Conform Declarației, libertatea constă în a putea face tot ceea ce nu dăunează altora⁵.

Libertatea este definită în art.4 și constă în puterea de a face orice fără, însă, a leza pe altul. Aici accentul se pune pe termenii "a leza" și "pe altul". Două consecințe particulare ale acestui principiu sunt explicate cu referire la libertatea religioasă (art. 10) și la problematica liberei comunicări a ideilor (art.1) sub controlul legislatorului.

Dreptul la proprietate este precizat în articolul 2 la nivelul drepturilor naturale și imprescriptibile ale omului; în art. 17 el este consacrat ca fiind „un drept inviolabil și sacru”.

În ansamblu, se poate aprecia că există un incontestabil progres juridic, rămâne, însă, doar problema aplicării efective a acestor reglementări. Trebuie să se recunoască că dacă lista drepturilor omului este astăzi, în lume, mai mult sau mai puțin uniformă și stereotipă, punerea ei în aplicare, adică respectarea acestor drepturi și libertăți fundamentale, variază mult, depinzând de tipurile de civilizație, de ideologii, de rivalități de interese etc.

Sens în care, anumite drepturi generale, umane, indiferent de consacrarea lor într-o legislație sau alta este justificată de dezvoltarea economică și socială pe care popoarele au parcurs-o după revoluția franceză

⁴ Karel Vasak, Redacteur général, Les dimensions internationales destinées à l'enseignement des droits de l'homme dans les universités, UNESCO, Paris, 1978, p.375

⁵ Art.4 din Declarație definește libertatea astfel: libertatea constă în a face tot ce nu este dăunător altuia. Astfel, exercitarea drepturilor naturale ale fiecărui om nu are limite decât cele care asigură celorlalți membrii ai societății satisfacerea acestor drepturi. Aceste limite nu pot fi determinate decât de lege.

din 1789, scoțând în evidență aspectele comune ale vieții sociale și de stat din diferitele țări, ca și independența lor într-o serie de nevoi importante.

Ca și concluzie, respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului a devenit obiectul unor reglementări cu caracter global în secolul nostru, îndeosebi în a doua jumătate a acestuia⁶.

De asemenea, prevederile Cartei Organizației Națiunilor Unite în domeniul drepturilor omului au un caracter general⁷. Acestea stabilesc obligații juridice, dar care nu au fost considerate suficiente, deoarece Carta nu specifică drepturile și libertățile omului și nici natura obligațiilor asumate de state; atât împrejurările istorice ale adoptării Cartei, cât și caracterul său larg cuprinzător, nu făceau posibile reglementări mai ample. Calea spre concretizarea unui sistem de protecție internațională a drepturilor omului și stabilirea obligativității unei cooperări internaționale în acest domeniu a fost deschisă de Carta O.N.U.⁸

De aceea, documentul internațional care marchează începutul unei noi etape în domeniul drepturilor omului este Declarația Universală a Drepturilor Omului⁹, primul document internațional de ansamblu și cu vocație de universalitate în acest domeniu.

Tot în plan european, activitățile Uniunii Europene au de asemenea o dimensiune privind drepturile omului. Sunt elocvente exemplele ca se fac eforturi, eforturi privind armonizarea politicii sociale, care are efecte pozitive pentru drepturile economice și sociale. Cert este că, protecția juridică internațională a drepturilor omului se realizează prin proceduri și mecanisme internaționale care au atribuții de supraveghere, control sau chiar cu puteri decizionale în aplicarea unor măsuri sancționatorii față de un stat care încalcă

⁶ Victor Duculescu, Victor Luncan – Drepturile omului, Ed. Lumina Lex, 1999, p.34;

⁷ Pentru prima dată, însă, Carta ONU a "internaționalizat" protecția drepturilor omului; statele părți la acest tratat multilateral au recunoscut că drepturile omului nu mai intră în competența lor exclusivă, asumându-și obligații unul față de celălalt. De asemenea, statele membre s-au angajat să colaboreze între ele și cu ONU în promovarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Pe această bază, ONU a trecut la definirea și codificarea drepturilor omului.

⁸ Raluca Miga-Beșteliu, Drept Internațional. Introducere în dreptul internațional public, Editura ALL, București, 1997, p.200.

⁹ Adoptată de Adunarea Generală a ONU la 10 decembrie 1948;

obligațiile asumate privitoare la drepturile omului¹⁰.

PROCEDURI ȘI MECANISME PENTRU PROMOVAREA RESPECTĂRII DREPTURILOR OMULUI

În primul rând, în documentele internaționale privind drepturile și libertățile fundamentale ale omului, respectarea și punerea în aplicare a acestora sunt strâns legate de legile și instituțiile naționale, ceea ce ne determina să afirmăm ca tratatele internaționale privind drepturile și libertățile fundamentale ale omului au însă vocație de universalitate și numără majoritatea peste 100 state părți; tratatele continentale sunt de regulă acceptate de toate statele regiunii.

De la început s-a pus problema interpretării și aplicării cât mai uniforme și coerente posibil de toate sau majoritatea statelor părți, având în vedere că aceste state prezintă situații politice, istorice, geografice, demografice, economice și sociale diverse. S-au stabilit în acest scop mai multe tipuri de mecanisme.

Sens în care, unele organizații care se ocupă, de asemenea, de protecția unor drepturi ale omului, în domeniile lor de activitate, au prevăzut în statutele lor proceduri de promovare a respectării tratatelor cu privire la drepturile omului.

În plan regional, de asemenea, există comitete, grupuri de experți și alte organisme au drept competență, în ansamblu, de a examina rapoartele statelor și, de regulă, de a supune rapoartele lor, inclusiv concluzii și recomandări, organismelor politice corespunzătoare (ale Consiliului European, ale Organizației Statelor Americane, respectiv ale Organizației Unității Africane), care pot face ele însele recomandări statelor în cauză.

¹⁰În practică atribuțiile de promovare și protecție se interferează, fiind adesea dificil să se facă delimitări clare în exercitarea lor de către state sau organe și organizații internaționale așa cum apreciază cu just temei Gheorghe Moca, *Drept internațional public*, UNEX-AZ, Universitatea Română de Științe și Arte, București, 1992, vol.I, p.230

În cadrul ONU există o procedură de examinare a comunicării lor primite de la persoane sau de la organizații internaționale, în cadrul Comisiei pentru drepturile omului¹¹.

Comisia ONU pentru drepturile omului reprezintă principalul for al ONU în care sunt examinate cele mai diverse probleme privind respectarea și promovarea drepturilor omului.

Comisia a extins treptat metodele de lucru și procedurile la care recurge, pentru a examina și urmări diferitele aspecte ale drepturilor omului, a continua să fie laboratorul de elaborare de noi norme juridice în acest domeniu și a răspunde cerințelor imediate.

Astfel, Comisia a creat grupuri de lucru, examinează rapoartele¹² acestora și adoptă rezoluții sau decizii pe baza lor. De asemenea, au pus în evidență tipuri de încălcări ale drepturilor omului și modalități de acțiune, atât în plan intern, cât și în plan internațional, pentru a le elimina¹³.

Comisia prezintă rapoarte și proiecte de recomandări Consiliului Economic și Social, care poate el însuși să examineze situația drepturilor omului în diferite țări, în lume în ansamblu. Adunarea generală reprezintă forumul universal care examinează, în comitete specializate și în plenară, problematica drepturilor și libertăților omului sub cele mai diverse aspecte, primind rapoartele tuturor organismelor ONU care se ocupă de asemenea probleme.

Înaltul Comisar al ONU pentru drepturile omului urmărește de asemenea evoluția drepturilor omului în întreaga lume și poate să între în

¹¹ Prin rezoluțiile Consiliului Economic și Social 1235 (LXII) din 06 iunie 1967 și 1503 (LXVIII) din 27 mai 1970, a fost adoptată o procedură de examinare a comunicărilor primite la ONU din partea persoanelor și organizațiilor neguvernamentale, privind încălcările ale drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

¹² Notăm în acest sens rapoartele prezentate de-a lungul anilor privind problematica minorităților, libertățile religioase, execuțiile sumare și dispariții le involuntare, dreptul la opinie și exprimare liberă, Violența împotriva femeilor, traficul de femei și migrația femeilor, traficul de copii, prostituția copiilor și pornografia implicând pe copii, drepturile muncitorilor migranți, situația persoanelor deplasate în interiorul țărilor lor și altele.

¹³ În ultimii ani, Comisia a organizat sesiuni speciale pentru examinarea situațiilor de urgență din unele țări și regiuni ale lumii (Rwanda, Kosovo R.F. Iugoslavia, teritoriile palestiniene) și a adoptat recomandări.

discuție cu guvernele, să efectueze vizite în diferite țări, cu acordul acestora, să ia și alte inițiative. Înaltul Comisar are birouri privind drepturile omului în diferite părți ale lumii, prin care menține legătura cu guvernele și autoritățile locale și promovează evoluția statului și a societății spre respectarea crescândă a drepturilor omului.

În plan regional, Conferința pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE) a examinat și examinează situația drepturilor omului în statele participante și a adoptat documente de substanță în acest domeniu. Înaltul Comisar pentru minorități, în limitele mandatului acordat, joacă un rol important în promovarea unor soluții constructive, pe baza respectării drepturilor persoanelor care fac parte din minorități. De asemenea, Biroul pentru instituții Democratice și Drepturile Omului urmărește promovarea îndeosebi a drepturilor politice, legate de procesul electoral și de participarea la viața publică.

Un rol tot mai important îl joacă, în plan european, Consiliul Europei, care include aproape toate statele continentului, atât prin documentele juridice adoptate, în cea mai mare parte pentru protecția drepturilor omului, cât și prin hotărârile adoptate de Curtea europeană a drepturilor omului.

În relațiile internaționale un loc aparte îl ocupă relațiile consulare stabilite de state pentru colaborarea lor în domeniul protecției propriilor cetățeni, prin punerea în aplicare a unor reguli specifice cu privire la drepturile care le sunt recunoscute.

Relațiile consulare sunt raporturi între state, cu caracter bilateral, stabilite ca urmare a exercitării funcțiilor consulare de către organele externe specializate ale acestora, în scopul protecției conaționalilor atunci când aceștia se află în străinătate.

Relațiile consulare se aseamănă cu relațiile diplomatice, ambele fiind relații între state, această asemănare rezultând și din interferențele care apar între activitatea diplomatică și activitatea consulară.

Relațiile consulare există de la data când a avut loc actul prin care ele au fost stabilite sau de la orice dată convenită de părți.

Încetarea relațiilor lor consulare poate avea loc din mai multe motive, cel mai adesea ca urmare a voinței suverane a statului parte sau ca urmare a dispariției statului, prin ocupație totală sau prin altă modalitate ori, mai rar, în situații de conflict armat.

Ruperea relațiilor diplomatice nu determină în mod automat și încetarea relațiilor consulare.

Dreptul consular, conceput ca o parte a dreptului internațional, reprezintă totalitatea normelor și regulilor care reglementează relațiile consulare, organizarea și funcționarea oficiilor consulare, statutul juridic al oficiilor consulare și al personalului acestora¹⁴.

Izvoarele dreptului consular sunt tratatele internaționale, cutuma internațională și legile naționale. Pe plan internațional, codificarea dreptului consular s-a realizat foarte târziu, deși au existat preocupări doctrinare foarte vechi.

Astfel, la 24 aprilie 1963, a fost adoptată Convenția cu privire la relațiile consulare¹⁵.

Cu toate că există această convenție generală, dreptul internațional cutumiar continuă să reglementeze aspectele care nu cad sub autoritatea convenției (așa cum se menționează în preambulul convenției).

Stabilirea și încetarea relațiilor consulare poate fi o acțiune independentă de stabilire și încetarea relațiilor diplomatice. Poate apărea situația în care între două state să existe relații diplomatice, dar să nu existe pentru o anumită perioadă de timp, relații consulare.

Concomitent, pot exista relații consulare între state în absența relațiilor diplomatice.

¹⁴ Ion Anghel, *Dreptul diplomatic și consular*, vol.I, Editura Lumina Lex, București, 2002, p.691.

¹⁵ Convenția a intrat în vigoare în anul 1967. România a ratificat Convenția prin Decretul Consiliului de Stat nr. 481/1971, publicat în Buletinul Oficial nr.10/28.01.1972.

Convenția de la Viena cu privire la relațiile consulare din 1963 stabilește, în articolul 2, alineatul 3, că „ruperea relațiilor diplomatice nu atrage după sine *ipso facto* ruperea relațiilor consulare”.

Încetarea relațiilor consulare poate avea loc prin același procedeu prin care au fost stabilite, adică prin exprimarea consimțământului expres al statelor. În cazul ruperii relațiilor diplomatice între două state, relațiile consulare continuă să existe, dacă nu a fost specificată direct ruperea lor.

Relațiile consulare pot înceta în cazul dispariției prin căi constituționale a statelor ca subiecte de drept internațional. Această dispariție poate fi produsă prin divizarea sau prin unirea statelor existente. În astfel de cazuri, relațiile consulare se stabilesc cu noile subiecte de drept internațional.

CAPITOLUL II

INCIDENȚA PRINCIPIILOR FUNDAMENTALE ALE DREPTULUI INTERNAȚIONAL ASUPRA EVOLUȚIEI ȘI DEZVOLTĂRII DREPTULUI CONSULAR

DREPTUL CONSULAR – RAMURĂ A DREPTULUI INTERNAȚIONAL.

Dreptul consular este acea parte a dreptului internațional public care reprezintă totalitatea normelor și regulilor care reglementează relațiile consulare dintre state, organizarea și funcționarea oficiilor consulare, precum și cele care se referă la statutul juridic al oficiilor consulare și a personalului acestora.

Această definiție descriptivă cuprinde, de fapt, trei mari caracteristici:

- normele generale care guvernează relațiile consulare, în general;
- regulile și normele care privesc organizarea și funcționarea oficiilor consulare;
- normele referitoare la statutul juridic al oficiilor consulare și a personalului lor, respectiv, imunitățile și privilegiile consulare.

Deosebirea fundamentală care există între activitatea oficiilor diplomatice și a celor consulare este aceea că, în timp ce oficiile diplomatice au ca misiune principală promovarea intereselor statului acreditant și a instituțiilor sale în țările în care sunt acreditate, oficiile consulare reprezintă acea parte a serviciului exterior al unei țări care se ocupă pe lângă aceste aspecte și de protejarea și reprezentarea intereselor cetățenilor din țara respectivă în străinătate.

A doua deosebire importantă între dreptul consular și cel diplomatic este aceea că, în materie de drept diplomatic, regulile fundamentale care reglementează activitatea oficiilor diplomatice sunt reguli de drept internațional, în timp ce în cazul dreptului consular, o parte importantă a normelor aplicabile sunt reglementări de natură internă ale statelor care sunt implicate în deschiderea oficiilor consulare, atât statul trimițător, cât și statul primitor.

Ca în toate domeniile de reglementare a dreptului internațional public, unul din izvoarele principale ale dreptului consular îl reprezintă cutuma internațională, care s-a creat, de fapt, chiar înainte de apariția unor cutume referitoare la activitatea oficiilor diplomatice.

Cutuma internațională are un rol important, mai ales din momentul în care a început să fie codificată, luând forma unor convenții internaționale scrise, tratate bilaterale sau multilaterale, care constituie al doilea izvor important al dreptului consular.

Cea mai însemnată convenție de codificare a dreptului consular este Convenția de la Viena, cu privire la relațiile consulare¹⁶, cu ocazia Conferinței Națiunilor Unite asupra relațiilor consulare, care s-a reunit la Viena, în perioada 4 martie – 22 aprilie 1963.

În conformitate cu articolul 77, Convenția de la Viena a intrat în vigoare la 19 martie 1967, cea de-a 30-a zi, potrivit regulilor, după data depunerii la Secretariatul General al O.N.U. a celui de-al 22-lea instrument de ratificare.

Este o convenție internațională fundamentală pentru că ea codifică toate regulile în materie consulară și este, de asemenea, importantă pentru faptul că România a ratificat această convenție prin Decretul nr. 481 din 20 decembrie 1971.

În cea de-a doua categorie de izvoare ale dreptului consular, pe lângă tratatul multilateral (Convenția de la Viena care a codificat regulile cutumiare), există și un număr însemnat de acorduri bilaterale încheiate de țările care doresc să deschidă oficii consulare.

Deschiderea de oficii consulare se face pe baza unor acorduri care se încheie între statul acreditant și statul acreditar, acorduri care conțin reguli și norme referitoare la organizarea, funcționarea, imunitățile și privilegiile oficiilor consulare.

Această a doua categorie de izvoare, cele care se referă la tratatele internaționale, sunt compuse din convenții multilaterale (Convenția de la Viena) și din convenții bilaterale, pe care statele (inclusiv România) le încheie pentru a-și deschide oficiile lor consulare.

Pe lângă Convenția de la Viena, convenție fundamentală care cuprinde reglementările de bază în materie consulară, există și o convenție europeană cu privire la funcțiile consulare, încheiată în 1967 și care a urmărit să adapteze prevederile generale ale Convenției de la Viena la cutuma, la practica europeană.

¹⁶ Semnată la 24 aprilie 1963.

Convenția europeană asupra funcțiilor consulare din 1967, spre deosebire de Convenția de la Viena este mai limitată, în primul rând, pentru faptul că părți la această convenție sunt numai statele europene și, în al doilea rând, pentru faptul că obiectul său de reglementare este mai limitat, în sensul că el se referă doar la funcțiile consulare și nu tratează problemele generale, în ansamblul lor, ale activității consulare.

Relațiile consulare au apărut ca urmare a dezvoltării unor relații economice active cu caracter internațional, a dezvoltării comerțului, în primul rând, a circulației de persoane.

România a fost una dintre țările care au intrat imediat în acest sistem internațional, datorită și faptului că era cea mai importantă țară riverană la Dunăre. Până la apariția căilor ferate, schimburile economice și circulația de persoane se realizau, în mare parte, pe Dunăre. După dezvoltarea sistemului de căi ferate, a șoselelor și autostrăzilor, rolul transportului fluvial s-a redus, însă, la începutul secolului XIX, Dunărea era una dintre cele mai importante artere de circulație, atât pentru transportul de mărfuri, cât și pentru cel de persoane.

MODUL DE STABILIRE ȘI ÎNCETARE A RELAȚIILOR CONSULARE

Relațiile consulare reprezintă un raport între state, dar un raport care se stabilește în interesul cetățenilor acestor state și a dezvoltării relațiilor economice dintre ele, un raport care are caracter convențional, este bazat pe acordul statelor (al statului trimițător și al statului primitor) și sunt caracterizate de principiile reciprocității, caracterului direct și al celui bilateral.

Stabilirea relațiilor consulare

Potrivit articolului 2 al Convenției de la Viena, stabilirea relațiilor consulare între state se face pe baza consimțământului mutual al acestora.

Acordul se realizează pe baza notificării de către un stat a interesului său de a deschide un oficiu consular în cealaltă țară, notificare acceptată de celălalt stat, constituind astfel, împreună, acordul pentru stabilirea de relații consulare între cele două țări.

Ca regulă generală, se consideră că în cazul în care două țări au decis să stabilească relații diplomatice între ele, în afară de situația în care în înțelegerea respectivă se specifică altfel, acordul lor reciproc pentru stabilirea de relații diplomatice implică și consimțământul acestora pentru relațiile consulare și nu este necesară încheierea unui acord special pentru stabilirea de relații consulare.

Înteruperea sau încetarea relațiilor diplomatice între două state nu atrage după sine în mod obligatoriu și ruperea relațiilor consulare

În numeroase cazuri, chiar dacă statele au decis să rupă relațiile lor diplomatice, relațiile consulare au continuat, pentru că ele sunt relații între două state concepute să servească interesele cetățenilor acestor țări.

Relațiile consulare pot ajunge să înceteze în momentul în care dispare unul dintre state sau în cazul în care, pe baza aceluiași acord, statele hotărăsc să nu mai întrețină asemenea relații.

Este foarte important în promovarea relațiilor și a imaginii culturale să se asigure un echilibru între promovarea culturii tradiționale (folclorul românesc) și promovarea culturii culte, împletirea armonioasă a acestor două tipuri de culturi trebuie să ne reprezinte peste tot în lume.

CAPITOLUL III

STATUTUL JURIDIC AL OFICIILOR CONSULARE ȘI AL MEMBRILOR PERSONALULUI ACESTORA. REGLEMENTARI

Între imunitățile și privilegiile diplomatice și cele consulare sunt asemănări, deoarece vizează aceleași inviolabilități și facilități în vederea asigurării condițiilor necesare pentru aducerea la îndeplinire a sarcinilor și funcțiilor ce le revin.

Mulți specialiști susțin și practica demonstrează că între serviciul diplomatic și cel consular nu sunt diferențe esențiale. De aici, tendința de unificare a regimului juridic al celor două categorii de reprezentanți.

Spre deosebire de imunitățile și privilegiile misiunilor diplomatice, care își au izvoarele în dreptul internațional cutumiar și în tratatele internaționale, privilegiile și imunitățile consulare „sunt mai recente” și sunt statuate, mai ales în tratate internaționale și în practica statelor.

Istoric, prima convenție care reglementează privilegiile consulare este cea încheiată, în februarie 1535, de sultanul Suliman II cu Francisc I, regele Franței, reînnoită de 11 ori până în 1740 când se încheie un nou acord între Ludovic XV și Mahomed I. Convenția a instituit regimul denumit capitulată: regimul a fost aplicat ulterior și față de țările care au trimis funcționari consulari în Imperiul Otoman și chiar în Orientul și Extremul Orient, în statele suzerane Înaltei Porți.

În secolele următoare, imunitățile și privilegiile consulare au format obiectul mai multor congrese și conferințe internaționale. Institutul de Drept Internațional¹⁷ a adus contribuții la definirea calității de consul, ca funcționar public, dar nu a fost însușită propunerea de a i se acorda imunități diplomatice și de a fi plasat pe locul 5 al listei de protocol, stabilită de

¹⁷ La sesiunea sa din 1891 de la Hamburg.

Congresul de la Aix-la Chapelle și de Congresul de la Viena din 1815, după însărcinatul cu afaceri.

La 26 septembrie 1896, Institutul de Drept Internațional¹⁸ a adoptat Regulamentul referitor la imunitățile consulare care a servit ca bază, în anumite privințe, pentru mai multe convenții internaționale ulterioare. Regulamentul conține 20 de articole și, în esență, stabilește statutul funcționarului consular, denumit agent consular, tocmai pentru că a fost subliniată calitatea sa de trimis al statului. El nu trebuia să îndeplinească alte însărcinări decât cele consulare.

Următoarea etapă este Convenția referitoare la agenții consulari¹⁹, ratificată de Brazilia, Columbia, Cuba, Ecuador, SUA, Mexic, Nicaragua, Panama și Republica Dominicană.

În prezent, regimul juridic acordat oficiilor consulare și personalului acestora este cel prevăzut de Convenția de la Viena din anul 1963 cu privire la relațiile consulare, care constituie dreptul comun minimal. Spre deosebire de regimul juridic acordat misiunilor diplomatice, care are un caracter unitar, având la bază dreptul diplomatic, codificat în Convenția de la Viena din anul 1961 și cutuma, regimul juridic acordat oficiilor consulare și personalului acestora este foarte variat. Acest lucru este determinat de faptul că imunitățile și privilegiile consulare au, în mică măsură, la baza lor cutuma cu regulile ei vechi și clare și, minimal, Convenția de la Viena din 1963, care a codificat o mare parte a dreptului consular, lăsând deschisă calea statelor, conform articolului 73, de a încheia acorduri internaționale care să confirme, să completeze sau să dezvolte dispozițiile acesteia sau care să extindă sfera lor de aplicare.

Inviolabilitatea agentului diplomatic poate fi o inviolabilitate personală (constând în intangibilitatea absolută a persoanei agentului diplomatic – cuprinzând viața, libertatea, onoarea sa) sau o inviolabilitate a

¹⁸ În sesiunea de la Veneția.

¹⁹ Semnată la 20 februarie 1928 la Havana în cadrul celei de-a 6-a Conferință Internațională Americană.

reședinței, a mijloacelor sale de transport, a arhivei și a corespondenței sale și, în general, a tot ceea ce este necesar exercitării funcției sale.

Principala imunitate de care beneficiază agentul diplomatic este inviolabilitatea personală. Statele au recunoscut întotdeauna ca valabilă regula inviolabilității agentului diplomatic, astfel încât persoana acestuia este intangibilă, având dreptul la o securitate absolută și completă. Inviolabilitatea personală a agentului diplomatic este consacrată ca obligație pentru statul acreditat.

În Convenția de la Viena, articolul 29 se prevede: *„Persoana agentului diplomatic este inviolabilă. El nu poate fi supus nici unei forme de arestare sau de detenție. Statul acreditat îl tratează cu respectul care îi este datorat și ia măsurile apropiate pentru a împiedica orice atingere persoanei sale, libertății și demnității sale”*.

Inviolabilitatea personală a agentului diplomatic constă, pe de o parte, în obligația cu caracter negativ a statului acreditat de a se abține în luarea de măsuri de constrângere (arestarea, reținerea, percheziționarea etc.), iar, pe de altă parte, în obligația pozitivă a statului respectiv de a asigura diplomatului străin, prin prevederile adecvate de poliție, norme penale și alte măsuri corespunzătoare, o protecție specială contra oricărei ofense posibile, fie materială sau morală. Inviolabilitatea obligă statul acreditat nu numai să se abțină de la orice ofensă sau constrângere contra agentului diplomatic, dar, în special, să-l protejeze contra actelor comise împotriva persoanei și bunurilor sale. Autoritățile statului acreditat sunt obligate, de asemenea, să se abțină de la orice amenințări la adresa agentului diplomatic; mai mult, inviolabilitatea agentului diplomatic trebuie să fie protejată și contra violențelor morale, atacuri în presă, defăimări etc.

Statul acreditat este obligat să ia măsurile care se impun pentru a preveni asemenea acte din partea unor persoane private, prevăzând protecția polițienească adecvată, la nevoie ținând seama de cerințele situației. Dacă există o stare de spirit în rândul populației cu privire la

politica unui anumit stat, se impune luarea unor măsuri de precauție speciale (cum ar fi postarea de pază polițienească la sediul misiunii sau prevederea unei escorte armate pentru trimis). În caz de război, există obligația specială de protecție pentru trimis, fiind necesară nu numai protecția lui și a proprietății sale, ci și facilități pentru a părăsi teritoriul statului acreditat. Agentul diplomatic este, de asemenea, îndreptățit în aceeași măsură, la protecția reputației sale, astfel că persoana care-l defăimează trebuie să fie urmărită în justiție.

Inviolabilitatea personală a agentului diplomatic este absolută. Ar putea însă fi aplicate măsuri de constrângere față de un agent diplomatic în flagrant delict (cu toate că se bucură de imunitate de jurisdicție penală, dat fiind caracterul de evidență al faptei, procedura mai rapidă și mai sumară duce la reținerea lui, așteptându-se ridicarea imunității sau hotărârea expulzării). Pentru a evita abuzul, statul acreditat este obligat să-și motiveze actul și să facă dovada culpabilității agentului diplomatic străin, astfel, orice arestare abuzivă antrenează responsabilitatea internațională a statului acreditat. În cazul în care lipsește caracterul de urgență, statul acreditat va trebui să recurgă la procedura declarării „*persona non grata*” a agentului diplomatic sau să-l expulzeze fără constrângere. Pe de altă parte, trebuie menționat că un agent diplomatic nu se poate plânde dacă a fost prejudiciat ca urmare a propriei sale comportări nejustificate (de exemplu, atacând un individ care, în autoapărare, îi răspunde provocându-i prejudicii) sau a faptului că se pune singur într-o situație periculoasă (se amestecă într-o mulțime dezordonată) sau o situație jenantă.

O altă imunitate fundamentală a agentului diplomatic o constituie inviolabilitatea reședinței sale. Inviolabilitatea sediului misiunii diplomatice include și pe cea a reședinței șefului de misiune și chiar a celorlalți agenți diplomatici, afară dacă reședința acestora din urmă este distinctă de ambasadă sau legăție.

Inviolabilitatea reședinței agentului diplomatic este prevăzută în dispozițiile articolului 30 alin. 1 din Convenția de la Viena: *„locuința particulară a agentului diplomatic se bucură de aceeași inviolabilitate și de aceeași ocrotire ca și localurile misiunii”*.

Pentru ca autoritățile locale să poată asigura respectarea inviolabilității reședinței diplomatice este nevoie ca această reședință să-i fie notificată în prealabil Ministerului de Externe al statului acreditat, acesta fiind obligat să acorde reședinței agentului diplomatic aceeași inviolabilitate și aceeași protecție de care se bucură localurile misiunii diplomatice.

Doctrina și practica în materie au recunoscut, de asemenea, și inviolabilitatea documentelor și corespondenței agentului diplomatic, bunurilor sale mobile, salariului și contului din bancă. Acestea nu pot fi supuse sechestrului pe motiv că ele îi sunt necesare pentru îndeplinirea funcțiilor sale. Protecția vizează atât documentele și bunurile care se află în localul misiunii sau la reședința agentului diplomatic, cât și celelalte bunuri, indiferent unde s-ar afla.

Convenția de la Viena a făcut unele distincții cu privire la natura bunurilor agentului diplomatic, fixând anumite limite inviolabilității acestora. Limitele avute în vedere de convenție nu se fac în raport de criteriul de a ști în ce măsură bunurile sunt sau nu indispensabile exercitării funcției agentului diplomatic, ci în funcție de acțiunile pentru care agentul diplomatic nu se bucură de imunitatea jurisdicției. Astfel, articolul 30 alin. 2 din Convenția de la Viena prevede: *„Documentele sale, corespondența sa și sub rezerva paragrafului 3, art. 31, bunurile sale se bucură de asemenea de inviolabilitate”*.

Regula inviolabilității bunurilor unui agent diplomatic întâlnește aceleași limite în cadrul cărora se află fixată și imunitatea de jurisdicție a agentului diplomatic însuși: acțiunile reale imobiliare și acțiunile privind succesiunile deschise în favoarea agentului diplomatic pe teritoriul statului acreditar.

Strâns legat de imunitatea de jurisdicție este scutirea agentului diplomatic de a face depoziții în fața instanțelor judiciare sau în procedurile administrative din statul acreditat. Agentul diplomatic nu este obligat să facă depoziție ca martor în chestiuni pe care nu le cunoaște, nici chiar dacă acestea fac obiectul unor dezbateri judiciare. Acest tratament al agentului diplomatic apare necesar nu numai datorită faptului că, bucurându-se de inviolabilitatea personală, el nu poate fi adus cu forța în fața tribunalului, dar simplul fapt al citării sale ca martor l-ar pune în situația de persoană supusă jurisdicției locale, întrucât citarea lui constituie un act de autoritate din partea statului acreditat care nu poate fi acceptat, ori, acesta ar compromite poziția și caracterul său diplomatic, iar în caz de mărturie falsă, ar însemna să fie expus sancțiunilor judiciare.

Convenția de la Viena din 1961²⁰ prevede, în mod expres, un agent diplomatic nu este obligat să depună ca martor: „*Agentul diplomatic nu este obligat să depună mărturie*”.

Răspunderea juridică a personalului consular

Potrivit articolului 57 din Legea nr. 269/2003, membrii personalului consular răspund, în condițiile legii, în legătură cu activitatea lor profesională, desfășurată fie în cadrul Ministerului Afacerilor Externe, fie la oficiile consulare ale României.

De asemenea, încălcarea prevederilor Legii nr. 269/2003, precum și neîndeplinirea cu bună-credință de către personalul consular a îndatoririlor de serviciu, atrag răspunderea disciplinară, materială, civilă, contravențională sau penală, după caz.

Condițiile angajării răspunderii sunt cele prevăzute de lege, cu respectarea Regulamentului de organizare și funcționare a Ministerului Afacerilor Externe.

²⁰ Art. 31 alin. 2.

Faptele care generează răspunderi și sancțiuni pentru membrii corpului consular sunt analizate de către Consiliul de Onoare ce funcționează în cadrul Ministerului Afacerilor Externe și care face propuneri ministrului Afacerilor Externe.

Atunci când s-a dispus începerea urmăririi penale împotriva unui membru al corpului consular al României pentru o infracțiune de natură să-l facă incompatibil cu statutul său, ministrul Afacerilor Externe va dispune măsura suspendării raporturilor de muncă.

De asemenea, prevederi referitoare la răspunderea juridică a membrilor oficiilor consulare sunt cuprinse și în Regulamentul consular aprobat prin H.G. nr. 760/1999²¹, care precizează că șeful oficiului consular conduce și răspunde de modul în care este îndeplinită activitatea consulară de către funcționarii consulari.

Funcționarii consulari care nu respectă obligațiile prevăzute de Regulament vor răspunde, după caz, disciplinar, administrativ sau penal.

CAPITOLUL IV

EXERCITAREA ȘI RELAȚIILOR CONSULARE SI DIPLOMATICE.DIN PERSPECTIVA ASIGURARII UNEI ASISTENTE JURIDICE INTERNATIONALE EFICIENTE

Originea termenului de consul este localizată, din punct de vedere terminologic, în Roma antică, termenul provenind din verbul *consulere* (a consilia, a sfătui) care este considerat a deriva, la rândul său, de la numele zeului sfaturilor – Consus – recunoscut de romani la acea vreme.

În perioadele de început, instituția consulară era una din cele mai importante magistraturi ale Republicii Romane antice, consulii înlocuindu-i

²¹ Publicată în M.Of. nr. 468/27.09.1999.

pe regii romani din perioada anterioară proclamării, în anul 509 î.Hr., a Republicii. În acea perioadă, consulii dețineau competențe largi în materie penală, civilă și administrativă, conduceau armata, convocau poporul în adunări, numeau pe senatori.

În prezent, serviciul extern al Ministerului Afacerilor Externe cuprinde, în afară de misiunile diplomatice și oficiile consulare²² un mare număr de consulate generale de carieră – 39, un viceconsulat, un oficiu consular, două birouri consulare și un oficiu de reprezentare, precum și un număr impresionant de consulate onorifice – 78. În același timp, România a admis la rândul său, înființarea unui număr important de consulate generale de carieră și consulate onorifice străine pe teritoriul său.

În ceea ce privește practica convențională, aceasta nu a fost inițial prea dezvoltată, țara noastră având doar patru convenții consulare bilaterale încheiate (cu SUA în 1881), Elveția în 1880, Italia în 1880 și Belgia în 1881) și câteva tratate de comerț și navigație. După cel de-al doilea război mondial, aceste convenții consulare au fost declarate caduce.

Este de subliniat că toate convențiile consulare încheiate în perioada menționată au fost înlocuite, după codificarea dreptului consular de la Viena, cu noi convenții și că s-a extins, totodată, sfera statelor cu care am reglementat problemele consulare, astfel că se poate vorbi de o adevărată deschidere în materie. Un lucru demn de remarcat îl constituie modificările poziției României, după 1990, față de instituția consulatelor onorifice, în sensul admiterii lor.

În prezent, România are încheiate un număr de peste 90 de convenții consulare (cu Anglia, Austria, Belgia, Bulgaria, Finlanda, Franța, Grecia, Cipru, Italia, SUA, Sudan, Turcia, Ungaria ș.a.), din care unele au devenit caduce de-a lungul timpului. Este exemplul Convenției consulare dintre România și Republica Austria semnată la 24.09.1970, intrată în vigoare la 11.08.1972, ratificată prin Decretul 256 din 21.05.1971 și publicată în MO

²² Art.12 din Hotărârea Guvernului nr.21/2001 privind organizarea și funcționarea M.A.E.

nr.92 din 02.08.1971, care și-a încetat efectele prin Protocolul de încetare al Convenției consulare între Republica Austria și România intrat în vigoare la 01 iunie 2013, agreat atât de partea română cât și de cea austriacă prin corespondență diplomatică (schimb de note verbale).

Aderând, totodată, și la Convenția de la Viena din 1963 (Decretul nr. 481 din 20 decembrie 1971), România are, în prezent, o practică consulară bogată și bine conturată – ceea ce reflectă, de altfel, stadiul general al relațiilor sale cu alte state și gradul de participare la colaborarea internațională – în conformitate cu practica generală în materie, precum și cu tendința progresivă de completare, diversificare și perfecționare a reglementărilor impuse de viață și de necesitățile dezvoltării relațiilor interstatale.

Convenția de la Viena cuprinde o inovație majoră care constă în indicarea condițiilor diferențiate în ceea ce privește numirea și admiterea membrilor personalului consular în raport cu aceea a șefului de oficiu consular.

Necesitatea muncii la oficiul consular poate reclama numire de către statul trimițător a unui număr de membri ai oficiului respectiv care au ca atribuții, unii să ajute pe șeful de oficiu la îndeplinirea sarcinilor consulare, iar alții să asigure efectuarea unor activități tehnico-administrative și gospodărești, fără de care nu este de conceput o desfășurare normală a muncii la oficiu.

Convenția de la Viena reglementează și începutul funcțiilor pentru angajații consulari. Având în vedere, pe de o parte calitatea juridică a acestor persoane și ținând seama de natura și limitele funcțiilor ce le sunt încredințate – nu funcții consulare în sensul propriu al expresiei, ci sarcini tehnico-administrative, care, de regulă, se consumă în interiorul oficiului – pentru angajații consulari nu este necesară autorizația statului de reședință cu exercitarea sarcinilor sale. De asemenea, cetățenia persoanelor ce se încadrează în această categorie nu este relevantă.

De asemenea, Convenția prevede obligativitatea comunicării către statul de reședință a tuturor numirilor, sosirilor și plecărilor personalului consular.

Încetarea funcțiilor unui membru al unui post consular are loc prin:

a) notificarea de către statul trimițător către statul de reședință despre faptul că funcțiile lui au încetat:

b) retragerea exequatur-ului;

c) notificarea statului de reședință către statul trimițător despre faptul că el a încetat să mai considere persoana în cauză ca membru al personalului consular.

În ce privește plecarea de pe teritoriul statului de reședință a membrilor postului consular, acesta din urmă trebuie să acorde persoanelor în cauză, membrilor personalului particular, care nu sunt cetățeni ai statului de reședință, precum și membrilor familiilor lor care locuiesc împreună cu ei, indiferent de naționalitatea lor, timpul și înlesnirile necesare pentru a-și pregăti plecarea și pentru a părăsi teritoriul acestui stat într-un termen cât mai scurt posibil după încetarea funcțiilor lor.

Convenția prevede reguli exprese cu privire la protecția localurilor și arhivelor consulare și a intereselor statului trimițător în circumstanțe excepționale. Astfel, în cazul ruperii relațiilor diplomatice între două state, statul de reședință este obligat, chiar în caz de conflict armat, să respecte și să protejeze localurile consulare, ca și bunurile postului consular și arhivele consulare. Statul trimițător poate încredința paza localurilor consulare, ca și a bunurilor care se găsesc în ele și a arhivelor consulare, unui stat terț acceptabil pentru statul de reședință. De asemenea, statul trimițător poate încredința protecția intereselor sale și ale cetățenilor săi unui stat terț acceptabil pentru statul de reședință.

Convenția reglementează²³ aspecte referitoare la înlesnirile, privilegiile și imunitățile aplicabile posturilor consulare, funcționarilor consulari de carieră, precum și altor membri ai unui post consular, prevăzând și categoriile de persoane care nu pot beneficia de acestea.

Totodată, în Convenție au fost inserate prevederi referitoare la regimul juridic al funcționarilor consulari onorifici și al posturilor conduse de aceștia, inclusiv privilegiile și imunitățile de care se bucură.

Dispozițiile Convenției se aplică și în cazul în care exercitarea funcțiilor consulare se realizează de către o misiune diplomatică. În acest caz, numele membrilor misiunii diplomatice atașați secției consulare sau însărcinați în alt mod cu exercitarea funcțiilor consulare ale misiunii sunt notificate Ministerului Afacerilor Externe al statului de reședință sau autorităților desemnate de acest minister.

În exercitarea funcțiilor consulare misiunea diplomatică poate să se adreseze autorităților locale din circumscripția consulară, precum și autorităților centrale ale statului de reședință, dacă legile, regulamentele și uzanțele statului de reședință sau acordurile internaționale respective permit aceasta. Personalului misiunii diplomatice însărcinat să îndeplinească funcții consulare îi sunt aplicabile regulile dreptului internațional privind relațiile diplomatice.

Activitatea consulară a misiunilor diplomatice și a oficiilor consulare se realizează de către consuli prin acte cu caracter juridic, în scopul promovării în străinătate a drepturilor și intereselor statului aparținător, ale cetățenilor săi, persoane fizice sau juridice cu reședința în statul respectiv.

Actele sunt îndeplinite de către consuli, în limitele competențelor atribuite de lege, cu observarea practicilor și prevederilor în vigoare în statul de reședință și a prevederilor convențiilor bilaterale și multilaterale la care statul în cauză este parte.

²³ În Capitolul II.

În îndeplinirea funcțiilor sale publice, consulul acționează în calitate oficială de autoritate de stat în țara de reședință.

Relațiile consulare sunt strâns legate de relațiile diplomatice, funcțiile reprezentanțelor consulare cunoscând numeroase zone de interferență cu cele ale misiunilor diplomatice.

Domeniul specific activității consulare se plasează în sfera relațiilor economice și comerciale și a protecției concetățenilor aflați, în mod permanent sau temporar, pe teritoriul altui stat²⁴.

Instituția consulară a apărut, din punct de vedere istoric, ca urmare a dezvoltării schimburilor comerciale între state²⁵ și a deplasărilor de persoane peste granițele naționale, provocate la origine, în primul rând, de nevoile negoțului.

Deși în epoca noastră misiunile diplomatice au fost investite cu noi atribuții pe tărâmul relațiilor economice, iar exercitarea protecției diplomatice asupra conaționalilor și-a extins aria de cuprindere în activitatea misiunilor, experiența arată că reprezentanța consulară rămâne un instrument cu o eficiență proprie în aceste domenii.

Negustorii străini stabiliți pe pământul altor țări au simțit, se pare, nevoia de a-și asigura apărarea intereselor în cazul pricinilor ivite între ei sau în relațiile lor cu localnicii, recurgând la judecători aleși dintre oameni de același neam, după legile și obiceiurile naționale.

Astfel, comunitățile negustorilor stabiliți la Constantinopole și în alte orașe ale Imperiului Bizantin, mai cu seamă după căderea Romei (476 d.Hr.), dobândesc treptat un statut autonom și, îndeosebi, dreptul de a-și alege magistrații care, în secolul XVII sunt denumiți Consuli.

Unii autori văd în *prostates* și *proveni* din Grecia antică și în *praetori peregrini* din perioada Romei republicane pe predecesorii consulilor din

²⁴ A. Verdross, *Völkerrecht*, Viena, 1955, p.268-271.

²⁵ B. Sen, *A diplomat's handbook of International Law and Practice*, Hague, 1965, p. 201-207, L.T. Lee, *Consular Law and Practice*, London, 1961, p. 3-7; I.P. Bliscenko, V.N. Durdenevski, *Das Diplomaten und Konsularrecht*, Berlin, 1966, p. 249-253.

zilele noastre; mare parte din autori consideră că instituția consulară, așa cum este cunoscută astăzi, își are originea în vechii *consules mercatorum*, cunoscuți în istoria orașelor din Evul Mediu²⁶.

O instituție asemănătoare cu aceea a consulilor pare să fi existat în China încă din secolul XVIII; în India și în unele dintre țările arabe, astfel de instituții au apărut în secolul XIX. Lărgirea legăturilor comerciale între state a avut drept rezultat dezvoltarea rapidă a sistemului consular în secolele XIII și XIV, în orașele din bazinul Mării Mediterane, precum și în cele așezate pe țărmurile Oceanului Atlantic, pe coastele Mării Nordului și ale Mării Baltice. Cercetarea istorică învederează un fapt care se produce în mod constant: în centrele în care comerțul internațional înflorește, apar și magistrații, denumiți consuli.

Republicile italiene efectuează de timpuriu schimb de consuli; ele stabilesc consulate în Spania. Împăratul Bizanțului acordă Veneției, în anul 1060, dreptul de a trimite magistrații și la Constantinopol pentru a judeca procesele civile și penale dintre venețieni. Regele Ferdinand al III-lea al Castiliei permite cetății Genoa, în anul 1251, să trimită consuli la Sevilla pentru a soluționa pricinile dintre genovezii așezați acolo, precum și dintre genovezi și localnici. Cel dintâi consul englez apare în Italia în anul 1485; spre sfârșitul secolului XV Anglia avea consuli în Olanda, Suedia, Norvegia și Danemarca.

Consulii – care erau de obicei aleși dintre membrii comunităților negustorești – îndeplineau, în primul rând, funcții de judecători sau arbitri în litigiile dintre comercianți sau dintre aceștia și marinari. Treptat, îndeosebi pe teritoriile Imperiului otoman, consulii sunt investiți prin convenții speciale, cu dreptul de a exercita jurisdicția consulară civilă și penală asupra conaționalilor lor²⁷.

²⁶ L. Oppenheim, H. Lauterpacht, *International Law*, ediția a 8-a, vol.I, p. 829; B. Sen, op.cit., p. 202.

²⁷ L.T. Lee, op.cit., p.5; B. Sen, op.cit., p. 203; M. Malița, *Revue roumaine d'histoire* nr.4/1967.

În secolul XVI, consulii devin reprezentanți oficiali ai statelor, încetând de a mai fi aleși dintre membrii comunităților locale. În această nouă situație, atribuția lor de bază este ocrotirea intereselor comerciale ale statului trimițător.

Dezvoltarea ideii de suveranitate și incompatibilitatea jurisdicției consulare cu drepturile suverane ale statelor de reședință, precum și extinderea noii practici a stabilirii de misiuni diplomatice permanente în țările Europei, în secolul XVII, eclipsează instituția consulară pentru o perioadă de timp.

În epoca modernă, evoluția instituției consulare a fost înrâurită de ansamblul factorilor economici, sociali și politici care au contribuit la modelarea structurilor actuale ale relațiilor internaționale, în ansamblul lor. Dezvoltarea mijloacelor de transport (aeriane, maritime, terestre) și perfecționarea mijloacelor de comunicație, revoluția în știință și tehnică, ce a dus la diversificarea și dinamizarea relațiilor internaționale, imprimând noi ritmuri comerțului internațional, marea dezvoltare pe care a cunoscut-o turismul în anii de după război, precum și mișcarea de persoane pe piața internațională a muncii, sunt unele dintre cauzele care au readus instituția consulară pe primul plan.

Nu poate fi, totuși, acceptată ideea avansată în literatura de specialitate²⁸, conform căreia, consulii ar desfășura „activități politice și culturale” în fața „conflictelor ideologice” și a luptei propagandistice, activitatea consulară nu se legitimează ca atare decât în măsura în care rămâne fidelă funcțiilor și finalității care-i sunt proprii.

Astăzi, statele au servicii consulare, constituite separat de serviciile diplomatice, din consuli de carieră. O tendință de unificare pe plan intern a celor două ramuri – diplomatică și consulară – apărută la finele secolului trecut s-a extins în practica statelor. În prezent, într-un număr de țări există servicii unificate (serviciu diplomatic – consular) alcătuite din funcționari cu

²⁸ L.T. Lee, op.cit., prefață, p.VII.

aceeași calificare, care pot fi numiți atât în cadrul misiunilor diplomatice, cât și la oficiile consulare²⁹.

Sistemul unificat asigură aceeași pregătire de specialitate și, de cele mai multe ori, același statut juridic intern pentru funcționarii diplomați și cei consulari. El corespunde în parte, unei noi tendințe de stabilire în ordinea internațională a unui statut mixt „diplomatic și consular”, potrivit căruia, aceeași persoană este investită cu atribuțiile agentului diplomatic și ale consulului.

În dreptul internațional, însă, după cum se va vedea, statutul juridic al misiunii diplomatice și membrilor ei rămâne încă, într-o bună măsură, diferit de al reprezentanței consulare și personalului acesteia³⁰.

Reglementarea raporturilor consulare pe bază de reciprocitate a dus, treptat, la deosebiri apreciabile în ceea ce privește regimul privilegiat al consulilor aparținând unor țări diferite, situație nesatisfăcătoare, care a fost recunoscută, în parte, prin codificarea normelor dreptului consular în Convenția de la Viena din 1963 cu privire la relațiile consulare – instrument internațional care a reunit, sistematizându-le, normele esențiale ale relațiilor consulare dintre state.

Convenția de la Viena nu afectează acordurile internaționale în vigoare între statele părți și nu aduce vreo restrângere dreptului acestora de a reglementa în mod diferit, prin convenții bilaterale sau multilaterale, raporturile lor în domeniul consular.

Potrivit art. 73 (2) al Convenției de la Viena, din 1963, „*Nici o dispoziție din prezenta Convenție nu poate împiedica statele să încheie acorduri internaționale care să confirme, să completeze sau dezvolte dispozițiile acesteia sau care să extindă sfera de aplicare*”.

²⁹ B. Sen, op.cit., p.204, menționează că, în Franța, cele două servicii au fost unificate prin decretele din 10 iulie 1880 și 27 aprilie 1883; în SUA, prin Legea Rogers (Rogers Act) din 1924; în Anglia, unificarea s-a efectuat în 1943; Franco Florio, *Nazioni di diplomazia e diritto diplomatico*, Milano, Giuffrè, Ed., 1962.

³⁰ L.T. Lee, op.cit., p.20-21; B.Sen, op.cit., p.219-220.

Convenția de la Viena reprezintă principalul izvor de drept consular scris, care se bucură de o autoritate mereu crescândă în practica statelor.

Adoptarea Convenției de la Viena din 1963 a fost încoronarea unor îndelungate eforturi în domeniul codificării dreptului consular. În 1896, Institutul de drept internațional a adoptat un proiect de cod cu privire la imunitățile consulilor. Institutul american de drept internațional examinează aceeași problemă, la sesiunea din 1925, adoptând un cod care este supus guvernelor republicilor americane. Asociația de drept internațional și Harvard Law School întocmesc studii și proiecte de convenții multilaterale. A VI-a Conferință internațională a statelor americane de la Havana, din 1928, adoptă, odată cu Convenția cu privire la funcționarii diplomatici și o convenție privind relațiile și imunitățile consulare. Încercări de codificare a dreptului consular s-au făcut și sub auspiciile Ligii Națiunilor, fără rezultate substanțiale. Comisia de drept internațional a ONU începe studiul dreptului consular în anul 1955 numind raportor special pe prof. Iaroslav Zourek (Cehoslovacia); în 1961 ea prezintă Adunării Generale a ONU proiectul său definitiv de articole, recomandând convocarea unei conferințe internaționale de codificare; aceasta s-a întrunit în anul 1963, la Viena și a adoptat Convenția cu privire la relațiile consulare³¹.

Stabilirea relațiilor consulare și înființarea consulatelor

Principiul de bază al consimțământului mutual al statelor, întâlnit în domeniul relațiilor diplomatice, guvernează și materia relațiilor consulare (articolul 2 al Convenției de la Viena, din 1963).

Relațiile consulare nu au semnificația relațiilor diplomatice, al căror caracter este, în esență, politic. Aceasta dă posibilitatea statelor să stabilească relații consulare cu acele entități care nu au o personalitate

³¹ B. Sen, op.cit., p.205-206; L.T. Lee, op.cit., prefață și p.8-9; I.P. Bliscenko și V.N. Durdenevski, op.cit., p.251-252.

deplină, cum sunt statele a căror reprezentare internațională este exercitată de alte state. De asemenea, se pot stabili relații consulare între state care nu au relații diplomatice; pot fi înființate oficii consulare pe teritoriile ocupate de beligeranți, în cuprinsul teritoriilor dependente etc., pe baza acordului de voință dintre statul trimițător și statul de reședință sau autoritatea care exercită controlul în mod efectiv asupra teritoriului respectiv.

Relațiile consulare constituie, astfel, sistemul de legătură optim la care un stat poate recurge pentru protecția intereselor sale și ale cetățenilor săi, în cuprinsul unor teritorii străine. În evoluția raporturilor interstatale, statornicirea relațiilor consulare a constituit deseori o fază premergătoare stabilirii relațiilor diplomatice.

Consimțământul mutual al statelor cu privire la schimbul de reprezentanți consulari își găsește, în mod obișnuit, expresia în tratatele de comerț, cele de comerț și navigație ori în tratate sau convenții consulare.

Potrivit dispozițiilor articolului 2 din Convenția de la Viena din 1963, consimțământul statelor pentru statornicirea relațiilor diplomatice implică acordul lor pentru stabilirea relațiilor consulare, dacă unul dintre cele două state nu și-a manifestat voința în sens contrar.

Ca atare, se poate susține că între două state legate prin raporturi diplomatice există, în principiu, și relații consulare. Cu toate acestea, în practică, statele încheie convenții speciale prin care reglementează relațiile lor în domeniul consular. Această practică se oglindește în marele număr de convenții consulare bilaterale semnate de state în perioada postbelică³².

³² B. Sen, op.cit., p. 207-208.

CAPITOLUL V
ANALIZA JURIDICĂ A PRINCIPALELOR CONVENȚII
CONSULARE ÎNCHEIATE DE ROMÂNIA.
UNELE ASPECTE PRACTICE CU PRIVIRE LA
ACTIVITATEA ROMÂNIEI ÎN DOMENIUL CONSULAR

ÎNSEMNĂTATEA CONVENȚIEI DE LA VIENA
ȘI A ALTOR INSTRUMENTE JURIDICE MULTILATERALE.
CONTRIBUȚIA ROMÂNIEI LA CODIFICAREA
DREPTULUI CONSULAR

Înființarea de oficii consulare onorifice ale României se face în temeiul Convenției de la Viena din 1963 cu privire la relațiile consulare, al convențiilor consulare bilaterale, al H.G. nr. 760/1999 privind aprobarea Regulamentului consular și H.G. nr. 100/2004 privind organizarea și funcționarea Ministerului Afacerilor Externe, cu modificările și completările ulterioare.

Potrivit prevederilor Regulamentului consular, România poate înființa, pe bază de reciprocitate, oficii consulare onorifice pe teritoriul altor state și poate numi consuli onorifici care funcționează potrivit legii, normelor, principiilor și practicii internaționale.

Înființarea de oficii consulare onorifice și numirea șefilor oficiilor consulare onorifice se aprobă de către ministrul Afacerilor Externe în drept să semneze patenta consulară prevăzută cu sigiliul de stat.

Înființarea unui consulat onorific se face cu consimțământul autorităților abilitate ale statului de reședință. Întrucât existența unui consulat onorific este legată nemijlocit de persoana consulului onorific, vor fi propuși candidați care doresc să-și asume această demnitate pe durată nedeterminată.

Consulul onorific poate fi desemnat din rândul cetățenilor români domiciliați în statul de reședință, al cetățenilor acestui stat sau al cetățenilor unui stat terț stabiliți în statul de reședință.

Consulii onorifici sunt numiți dintre persoanele cu poziții importante în țările respective – oameni politici renumiți, personalități remarcabile în domeniile economic, financiar, bancar, cultural, științific, avocați de renume – cu independență financiară și comportament la nivelul importanței funcției încredințate, apropiați de România.

Pentru activitatea desfășurată, consulii onorifici nu primesc din partea statului român salarii, indemnizații sau alte venituri, oricare ar fi denumirea acestora și suportă din bugetul propriu toate cheltuielile ocazionate de exercitarea funcțiilor lor oficiale decurgând din această calitate.

Consulii onorifici vor îndeplini atribuții consulare care nu implică exercitarea autorității de stat. Atribuțiile consulare care implică exercitarea autorității de stat ce revin oficiilor consulare de carieră sunt cele referitoare la cetățenie, vize și pașapoarte, stare civilă, transmiteri de acte judiciare și extrajudiciare, încasarea de taxe consulare pentru serviciile prestate, precum și orice alte activități cu un astfel de caracter.

Probleme practice actuale decurgând din activitatea pe linie consulară a României.

Activitatea consulară are ca obiect de sine stătător dezvoltarea relațiilor de prietenie dintre statul trimițător și statul de reședință, promovarea drepturilor și intereselor primului pe teritoriul celui de-al doilea. Aceasta se desfășoară pe baza legilor și regulamentelor interne ale fiecărui stat, a convențiilor bilaterale și internaționale, precum și în deplin acord cu normele și principiile dreptului consular consacrate de Convenția de la Viena.

Administrația consulară, ca organ al statului în domeniul relațiilor internaționale, asigură în străinătate aplicarea legislației naționale în limitele admise de normele și principiile dreptului consular, ca parte a dreptului

internațional, în vederea conferirii cetățenilor – persoane fizice și juridice – ai statului respectiv recunoașterea unui regim de drepturi în raporturile lor cu alte state.

În opinia noastră, putem sintetiza funcțiile și atribuțiile consulare astfel:

- promovarea relațiilor internaționale ale țării noastre;
- sprijinirea și promovarea relațiilor comerciale, economice, științifice, culturale;
- asigurarea dezvoltării raporturilor de colaborare dintre România și statul de reședință, sub cele mai diverse aspecte;
- favorizarea creării unui cadru juridic adecvat pentru desfășurarea acestor relații;
- urmărirea aplicării și respectării înțelegerilor bi și unilaterale în domeniu;
- protecția intereselor statului român și ale cetățenilor români aflați pe teritoriul statului de reședință.

Activitatea consulară are drept scop acordarea de asistență și protecție consulară pentru apărarea în străinătate a drepturilor și intereselor statului român, ale cetățenilor români, persoanelor fizice și ale persoanelor juridice române potrivit practicii internaționale și în limitele admise de normele și principiile dreptului internațional.

În contextul transformărilor care au intervenit în România după decembrie 1989, un loc deosebit îl ocupă revalidarea unor instituții juridice, printre care și administrația consulară, respectiv relațiile consulare.

În acest sens, Ministerul Afacerilor Externe, ca organ al administrației de stat, a întreprins, încă din anul 1990, măsuri de eliminare din unele convenții consulare bilaterale a dispozițiilor prohibite, iar prin H.G nr. 760/1999, a fost adoptat Regulamentul consular al României, cu modificările și completările ulterioare, document în care sunt încorporate

principalele dispoziții prevăzute în Convenția de la Viena din 24 aprilie 1963 privind relațiile consulare.

Activitatea consulară are la bază un cadru juridic adecvat, modern, echilibrat și flexibil. În acest domeniu sunt incidente reglementări ale Constituției României, Codului civil, Codului comercial, Codului penal, precum și ale unor legi speciale privind organizarea și funcționarea Ministerului Afacerilor Externe și ale misiunilor diplomatice și consulare.

La acestea se adaugă normele juridice referitoare la cetățenia română, repatriere, activitatea notarială, stare civilă, adopție, reglementarea raporturilor de drept internațional privat, extrădare, navigație maritimă și aeriană, regimul pașapoartelor, vizelor și taxelor consulare.

Cadrul juridic intern este completat de prevederile convențiilor bilaterale încheiate de România cu alte state, precum și convențiile internaționale multilaterale la care țara noastră este parte.

De asemenea, trebuie menționată și adoptarea Legii nr. 269/2003 privind Statutul Corpului diplomatic și consular, act normativ de nivel european cu prevederi conforme cu cerințele dreptului intern și internațional.

Actul normativ amintit are meritul de a fi prevăzut, printre altele, înființarea Corpului Diplomatic și Consular al României, alcătuit din diplomați de carieră care au un statut socio-profesional specific, conferit de atribuțiile și răspunderile ce le revin pentru îndeplinirea politicii externe a României.

O altă prevedere importantă este aceea, conform căreia, Statutul Corpului diplomatic și consular se completează cu prevederile Statutului funcționarilor publici, cu excepția cazurilor în care se prevede altfel.

Apreciem că din cele prezentate rezultă, cu claritate, faptul că acordarea unui statut juridic privilegiat personalului consular este o necesitate impusă de realitățile și importanța atribuțiilor și a activității desfășurate de către membrii oficiilor consulare.

În concluzie, considerăm că existența unui statut juridic privilegiat al personalului consular, ca de altfel și al personalului diplomatic, ține de esența asigurării condițiilor necesare pentru ca acesta să contribuie în mod corespunzător la asigurarea îndeplinirii celor mai înalte interese naționale ale statului român, ținând cont de statutul României ca membru cu drepturi depline în structurile Uniunii Europene și ale Alianței Nord-Atlantice.

Toate persoanele care beneficiază de privilegii și imunități trebuie să respecte legile și regulamentele statului de reședință. De asemenea, ele au datoria de a nu se amesteca în treburile interne ale acestui stat.

Trebuie subliniat faptul că, în conformitate cu paragraful 3, alineatul 58 din Convenția de la Viena privind relațiile consulare, privilegiile și imunitățile prevăzute în această convenție nu sunt acordate membrilor familiei unui funcționar consular onorific sau unui angajat consular care funcționează într-un post consular condus de un consul onorific.

CAPITOLUL VI

CONCLUZII ȘI PROPUNERI DELEGE FERENDA

Contribuția institutiei “diplomației” la asigurarea ordinii publice și siguranței naționale – propuneri de ‘*lege ferenda*’

- 1. Problematika minorilor români instituționalizați (încredințați prin decizii judecătorești autorităților străine - cazul Austria) – eliberarea de acte de stare civilă și de identitate**
- 2. Recuperarea amenzilor/sanctiunilor pecuniare (altele decât cele fiscale) aplicate în străinătate cetățenilor străini cu reședința pe teritoriul altor state membre UE, caz comparativ Austria**

Pornind de la tema lucrării mele de doctorat, cele de față abordează cazuistica pe spețele de mai sus atât prin prisma aplicării prevederilor Convenției de la Viena, cât și prin armonizarea legislației naționale cu a celei europene în materie, în încercarea de a identifica posibile soluții instituționale și susținerii unor propuneri legislative care să conducă la

eliminarea dificultăților majore întâmpinate de reprezentanța diplomatică/consulară a României în relația cu Austria pe aceste teme.

1. Scurt istoric:

Tema minorilor români aflați sub o formă de protecție socială în străinătate constituie o preocupare constantă aflată în atenția autorităților abilitate odată cu obținerea statutului de membru cu drepturi depline al României în UE.

Problema generală constă în identificarea unei soluții cu privire la eliberarea de acte de stare civilă și pașapoarte pentru minorii, cetățeni români, aflați în situații speciale în străinătate, dificultatea constând în absența recunoașterii hotărârii judecătorești străine referitor la plasamentul unui minor, de către o instanță echivalentă din România, conform prevederilor art.28, alin1. din Regulamentul CE 2201/2003.

Încă de la preluarea mandatului meu în calitate de coordonator al oficiului consular de la Viena din anul 2011 m-am confruntat cu această problemă, debutul constituindu-l solicitarea Magistraturii orașului Viena, Serviciul pentru Tineret și Familie - denumită generic MA11 -, care în luna septembrie 2011 s-a adresat Secției consulare a Ambasadei României la Viena solicitând identificarea unei soluții cu privire la eliberarea de pașapoarte pentru minorii, cetățeni români, aflați în situații speciale în Austria.

Solicitarea se referea la următoarele categorii de minori:

- ai căror părinți au fost temporar sau total decăzuți din drepturi, tutela revenind prin hotărâre judecătorească MA 11, sau unui asistent maternal;
- care se află în Austria cu un singur părinte (care refuză să-și dea acordul), celălalt neputând fi găsit;
- al cărui părinte (în general mama, având hotărâre judecătorească austriacă de încredințare a minorului) se află sub protecția autorităților austriece;

Numitorul comun al acestor cazuri îl reprezintă plasamentul sub tutelă al minorilor români, născuți sau nu pe teritoriul statului austriac, prin hotărâri judecătorești emise de tribunale administrative austriece.

Coordonatorul departamentului, consilier în Senatul austriac, sublinia în comunicarea transmisă, faptul că acestor copii le este practic restrâns dreptul la circulație iar conform legislației austriece în materie, eliberarea unui document de identitate austriac nu se face decât în condiții foarte restrictive (și în special pentru cetățenii altor state decât UE).

Precizez că, solicitarea MA 11 nu se referea la minorii, cetățeni români, care se aflau neînsoțiți pe teritoriul Austriei și care conform legislației în materie, urmau a fi supuși procesului de repatriere.

Notă: La nivel federal, legea austriacă care reglementează principiile protecției drepturilor minorilor este „Jugendwohlfahrtsgesetz 1989-JWG 1989” care trimite la legislația proprie fiecărui land. Prin această legislație proprie, fiecare land reglementează structura instituțională și procedurile de protecție a minorilor.

Minorilor li se aplică, deci, în Austria legea de protecție a landului în care se găsesc.

Pentru landul Viena responsabilitatea se află la MA 11 care are sarcina ca, în cazul în care se constată existența unui pericol iminent asupra minorului, părinții au un comportament neadecvat și nu acordă îngrijire corespunzătoare acestuia sau îl supune unor abuzuri, să ia măsuri urgente de protecție, uneori chiar înaintea existenței unei hotărâri judecătorești de decădere din drepturi a părinților și de încredințare a tutelei către MA 11. În primă fază, până la clarificarea situației minorei sunt internați într-un centru de criză sau sunt încredințați unei așa numite „familii de criză”.

În cazul în care se constată că îngrijirea minorului nu mai poate fi asigurată de familia naturală, pe baza deciziei judecătorești de decădere din drepturi a părinților și de încredințare a tutelei MA 11, minorul va fi încredințat unui asistent maternal, acesta din urmă putând primi tutela asupra minorului.

La rândul său, Ministerul Federal pentru Afaceri Europene și Internaționale al Austriei, luând notă de sesizările diferitelor instituții de land austriece formulate pe această temă, s-a adresat reprezentanței române, după cum urmează: (redau în traducere neoficială Nota Verbală a instituției federale):

”Ministerul Federal pentru Afaceri Europene și Internaționale adresează salutul să Ambasadei României și are onoarea a-i semnala următoarea problemă sesizată de către autoritățile austriece competente de land:

Deciziile de încredințare a minorilor de cetățenie română pronunțate de către Judecătoriile austriece nu sunt recunoscute de către Secția Consulară a Ambasadei României în Austria. Acest lucru conduce inevitabil la imposibilitatea autorităților austriece de a putea depune cereri de pașaport pentru minorii de cetățenie română aflați sub tutela autorităților austriece.

Conform art. 21.paragraf 1 al Regulamentului Bruxelles IIa deciziile de încredințare în materie tutelară pronunțate într-un stat membru al UE sunt recunoscute în toate statele membre UE, în cazul prezentării Adeverinței conform art.39 ale Regulamentului Bruxelles.

Punctul legal de vedere al Ministerului Federal de Justiție în ceea ce privește recunoașterea hotărârilor judecătorești în materie tutelară în conformitate cu Regulamentul CE nr.2201/2003 din 27.11.2003 al așa numitului Regulament Bruxelles IIa există, de asemenea.

Onorata ambasadă poate verifica încă o dată această chestiune, care în principiu privește libertatea de circulație a propriilor cetățeni. ’’

În vederea identificării unei soluții instituționale practice cu privire la eliberarea de acte de identitate pentru minorii români aflați în plasament sau încredințați sub tutelă în Austria, și urmare repetatelor sesizări pe această temă adresate de către Ministerul Federal pentru Afaceri Europene și Internaționale al Austriei, a fost înaintată instituției federale, după consultarea în prealabil a conducerii Departamentului Consular din cadrul Ministerului Afacerilor Externe român, o Notă Verbală în care au fost învederate acesteia principalele aspecte referitoare la problematica minorilor români neînsoțiți pe teritoriul unor state membre UE, așa după cum au fost transmise misiunilor diplomatice și oficiilor consulare ale României acreditate în străinătate.

Conținutul Notei Verbale a vizat abordarea a patru puncte principale ale problematicii în cauză, și anume:

1. aspectele ce țin de compatibilitatea legislației române în materie vis-a-vis de legislația europeană, precizându-se faptul că în România nu s-a încuviințat executarea hotărârii de instituire a tutelei, în conformitate cu art.28.alin1. din Regulamentul CE nr.2201/2003.

La acest punct s-a subliniat punctul de vedere al autorităților române competente conform căruia în toate cazurile în care autoritățile străine sau tutorii desemnați de acestea în favoarea unor minori de cetățenie română solicită misiunilor diplomatice sau oficiilor consulare eliberarea de acte românești (înscrierea de certificate de naștere, respectiv pașapoarte), instituțiile străine solicitante vor trebui să aibă în vedere necesitatea îndeplinirii în prealabil a procedurii de investire cu formulă executorie a hotărârilor de instituire a tutelei pronunțate în străinătate de către instanțele judecătorești române competente, în conformitate cu prevederile art.28, alin.1, din Regulamentul CE nr.2201/2003.

Potrivit autorităților române competente, procedurile judiciare corespunzătoare funcționează la instanțele judecătorești din România (obținerea titlului executoriu fiind un demers relativ simplu), iar pentru celeritate este recomandabil să se apeleze la avocați români specializați în acest sens, eventual prin casele internaționale de avocatură.

S-a accentuat faptul că dispozițiile Regulamentului CE nr.2201/2003 sunt obligatorii pentru toate statele membre ale UE.

După caz, autoritățile locale competente și titularii răspunderii părintești pot apela în acest sens la formele de cooperare și asistență prevăzute de art.55 și 56. ale aceluiași regulament.

Tot la acest punct a fost menționat punctul de vedere al autorităților române abilitate privind abordarea de perspectivă a problematicii în cauză cu accent în prezent, și anume:

- autoritățile competente din România întreprind demersuri pe lângă Uniunea Națională a Barourilor de Avocați din România pentru convenirea unei metodologii care să permită soluționarea procedurii de exequatur în astfel de cauze, în regim de gratuitate și operativitate, prin intermediul unor avocați desemnați special în acest sens.

- ca soluții alternative, Ministerul român de Justiție va încerca să propună în cadrul unui reuniuni la nivel comunitar modificarea Regulamentului CE nr.2201/2003 în sensul admiterii, cu titlu de excepție, ca hotărârile de instituire a tutelei să poată fi imediat executate în orice stat membru al UE sub aspectul procedurilor de eliberare a documentelor de stare civilă și de identitate , fără a mai fi necesară investirea lor cu formulă executorie de către autoritățile judiciare competente ale celorlalte state membre.

2. îndeplinirea formalităților de publicitate prevăzute de legislația locală cu privire la hotărârile în materia răspunderii părintești

La acest punct s-a făcut referire la formalitățile de publicitate a hotărârilor pronunțate în materia răspunderii părintești de autoritățile unui stat, care se vor îndeplini în conformitate cu dispozițiile legislației interne a aceluși stat, însă nu prin intermediul misiunilor diplomatice sau oficiilor consulare române.

3. notificarea între statele membre UE a hotărârilor pronunțate în materia răspunderii părintești

Procedura de notificare în acest sens se îndeplinește în baza Regulamentului CE nr.1393/2007, către agenții de transmitere desemnați de statele membre UE în conformitate cu dispozițiile acestuia și doar cu titlu de excepție pe cale diplomatică sau consulară, (art.12 din Regulament).

4. dreptul copilului de a întreține relații personale cu familia

Au fost reiterate prevederile Art.9, alin.3 din Convenția ONU cu privire la drepturile copilului din 1989 care stipulează că statele părți vor respecta dreptul copilului care a fost separat de ambii sau de unul dintre ei de a întreține relații personale și contacte directe cu cei doi părinți ai săi, în mod regulat, exceptând cazul în care acest lucru contravine interesului suprem al copilului

În gestionarea relației pe această problemă, am notificat autoritățile austriece de resort, la fiecare solicitare a acestora, asupra prevederilor legale în materie referitor la metodologia de repatriere a

minorilor români neînsotiți (HG 1443/2004) și asigurarea măsurilor de protecție specială în favoarea acestora, conform legislației românești în materie, context în care a fost invocat și Protocolul de colaborare semnat la 08.05.2008 între fosta ANPCD și landul Viena-Departamentul ptr. Copii, Tineret și Familie (MAG11), care a facilitat considerabil procedura de repatriere a minorilor români neînsotiți aflați pe teritoriul Austriei, pentru situațiile în care se impune procedura de repatriere.

Concluzii:

Menționez faptul că actualele prevederi legale în materie privind aprobarea Legii nr.175/2013 pentru modificarea și completarea Legii nr.248/2005 privind regimul liberei circulații a cetățenilor români în străinătate conțin, printre elementele de noutate, și posibilitatea eliberării de către misiunile diplomatice și oficiile consulare de carieră, cu titlu gratuit, a pașapoartelor simple temporare minorilor aflați în străinătate sub o formă de protecție socială, la cererea autorităților străine pentru reglementarea situației acestei categorii de minori.

Din păcate, această prevedere poate fi aplicată numai în situația în care minorii în cauză dispun deja de un certificat de naștere românesc, fără a mai fi necesară înscrierea certificatului străin în registrele române de stare civilă.

Cazuistica cu care oficiul nostru se confruntă o reprezintă în cea mai mare parte categoria minorilor aflați sub o formă de protecție socială născuți pe teritoriul Austriei și pentru care este obligatorie înscrierea certificatului de naștere austriac în registrele de stare civilă române.

Acest din urmă serviciu consular nu poate fi prestat de misiunea diplomatică /oficiul consular întrucât nu există deocamdată un temei legal, ceea ce conduce automat la imposibilitatea preluării documentației în vederea eliberării unui pașaport pentru minorii în cauză.

Propunere:

Față de cele de mai sus și pentru a veni în întâmpinarea solicitărilor legitime ale autorităților austriece cu privire la eliberarea de pașapoarte pentru minorii români aflați, potrivit legislației austriece, **legal** pe teritoriul acestei țări, cât și pentru **a reglementa statutul minorilor români aflați în această categorie**, considerăm că se impune identificarea unei soluții instituționale practice, și anume,

- printr-o propunere legislativă vis-a-vis de posibilitatea "înscrierii din oficiu a actului de stare civilă străin (de către misiunile diplomatice și oficiile consulare românești acreditate în străinătate, la solicitarea autorităților străine abilitate) prin definirea sau redefinirea în lege a termenului de "*representant legal*" în sensul acordării unei interpretări mai largite a acestuia (unei accepțiuni mai largi).

Concret, legiferarea posibilității de înscriere a certificatelor de naștere în registrele de stare civilă românești pentru minorii neînsoțiți sau supuși unor măsuri de protecție în străinătate, la solicitarea autorităților locale competente, în aceleași condiții ca și la eliberarea pașapoartelor temporare, propunere care a mai făcut obiectul unei inițiative legislative în Parlament, în urmă cu aprox.doi ani, nefinalizată.

2. Scurt istoric

Chestiunea recuperării amenzilor sau sancțiunilor pecuniare aplicate de diverse autorități ale statului de reședință cetățenilor străini reprezintă un aspect care preocupă într-o măsură tot mai mare autoritățile abilitate, între care enumerăm Ministerul Finanelor Publice, Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice care pe fondul sporirii accentuate a liberei circulații a cetățenilor, mărfurilor și serviciilor în Uniunea Europeană întâmpină mari dificultăți în recuperarea sumelor în cauză.

În acest sens, în ultimii doi ani au avut loc o serie de întâlniri la nivel de experți între insituțiile mai sus enumerate având ca obiect identificarea unor soluții legislative care să permită recuperarea acestor sume.

Pentru aceasta este necesară, în prealabil, efectuarea unui studiu comparativ cu privire la modalitățile de executare a acestor sancțiuni la nivelul statelor membre ale UE.

La modul concret, chestiunea în cauză și la care mă refer privește în ansamblul ei, sancțiunile/amenzile pecuniare aplicate cetățenilor români care se deplasează pe teritoriul altor state membre UE, ocazionate de încălcarea unor prevederi legislative în materie de circulație rutieră, în cea mai mare parte și la modalitatea de achitare a acestora. NU abordez aici cazuistica referitoare la implicarea în accidente rutiere grave sau alte evenimente, ci stricto sensu, cu referire la cele de mai sus.

Voi exemplifica Austria, țară în care în ultimii trei ani au sporit, considerabil, numărul sancțiunilor/amenzilor pecuniare, aplicate de către autoritățile austriece de resort/ amenzi contravenționale și alte sancțiuni, cu reținerea actelor (permise de conducere și numere de înmatriculare), pentru nerespectarea regulilor de circulație pe drumurile din Austria, inclusiv pentru stare tehnică necorespunzătoare a autovehiculelor.

Cetățenilor români cărora li se aplică asemenea sancțiuni pecuniare li se solicită de către autoritățile austriece de poliție achitarea **pe loc** a sumei de bani fără posibilitatea acordării unui termen legal de achitare ulterioară. Până la achitarea sumei respective, cetățeanului respectiv îi sunt reținute actele autovehiculului, permisul de conducere, cheile și numerele de înmatriculare, cu blocarea totală a autovehiculului respectiv, ceea ce conduce de cele mai multe ori la imposibilitatea de circulație și a cetățeanului român. (Este de la sine înțeles că în cazul achitării pe loc a amenzii, cetățeanului i se redau actele cu posibilitatea continuării deplasării).

Austria acționează în baza Deciziei Cadru 214/2005/JAI a Consiliului Uniunii Europene asupra principiului recunoașterii reciproce a sancțiunilor pecuniare, amenzi/contravenții din ABL 76/16 (Arbeitsblatt) din 22.03.2005, decizie cadru pe care a pus-o în aplicare prin Legea federală privind cooperarea interstatală în cauze penale, cu efect de la 01.iulie 2007.

Punerea în aplicare se referă la deciziile finale/definitive ale instanțelor din alte state membre prin care s-a dispus sancțiunea respectivă, conform cărora aceasta, sancțiunea, se pedepsește în conformitate cu legislația statului în cauză.

Decizia-cadru nr. 2005/214/JAI din 24 februarie 2005 privind aplicarea principiului recunoașterii reciproce pedepselor financiare (amenzi) a fost transpusă și de către România prin Legea 222 din 24.10.2008 pentru modificarea și completarea Legii nr.302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, care este aplicabilă doar în relația cu acele state care au transpus-o în legislația internă.

Problema care se pune este aceea că în prezent NU există un instrument juridic sau soluția legislativă care să permită recuperarea acestor sume, prin urmare se impune identificarea unei soluții de executare a acestor amenzi/sancțiuni.

Studiul comparativ efectuat a relevat faptul că Austria are încheiate o serie de convenții bilaterale separate în materie cu state ale UE, ex. Germania – unde este prevăzută posibilitatea recuperării amenzilor/sancțiunilor pecuniare aplicate, conform deciziei cadru, aceasta însemnând concret că sancțiunile/amenzile pot fi recuperate ulterior printr-o procedură stabilită.

În același timp, prin legea federală privind aplicarea Deciziei Cadru Europene asupra principiului recunoașterii reciproce a sancțiunilor pecuniare, amenzi/contravenții, Austria a reglementat și chestiunea executării în domeniul fiscal, având ca bază Legea UE privind aplicarea sancțiunilor fiscale, responsabilitatea revenind Ministerului Federal al Finanțelor.

Propunere:

Legiferarea posibilității de executare a amenzilor/sancțiunilor pecuniare prin încheierea unui acord bilateral în materie între România și Austria după modelul altor state UE (Austria-Germania) care să confere recunoașterea, recuperarea acestora, inclusiv modalitatea de colectare a acestora.

BIBLIOGRAFIE

I. Cursuri, tratate, monografii

- Akandji-Kombe Jean-Francois- „Obligațiuni pozitive în virtutea Convenției europene a Drepturilor Omului- Ghid pentru punerea în aplicare a Convenției europene a Drepturilor Omului, Seria Manuale privind drepturile omului nr.7”, Council of Europe 2006
- Androne Nicolae, „Accesul persoanelor la Curtea Europeană a Drepturilor Omului”, Regia Autonomă Monitorul Oficial, București, 2001;
- Bărbulescu Paul, Cloșcă Ion și alții, „Dicționar diplomatic”, Editura Politică, București, 1979;
- Bârsan Corneliu, „Convenția Europeană a Drepturilor Omului - Comentariu pe articole ” Vol.1 si 2, Editura All Beck, București, 2005-2006;

- Bârsan Corneliu, Eftimie Marius “Convenția Europeană a Drepturilor Omului” Editura Hamangiu, București, 2006;
- Bârsan Maria, „Integrarea economică europeană”, Vol. I, Editura Carpatica, Cluj-Napoca, 1995;
- Berceanu B. Barbu, „Cetățenia – Monografie juridică”, Editura ALL Back, București, 1999;
- Berger Vincent „Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului” – IRDO, București 1998;
- Beygo Tanner - „Spre o Curte Europeană unică a Drepturilor Omului” – Revista „Drepturilor omului”, anul V, nr. 3/1995;
- Bogdan Dragoș, Selegan Mihai, Roșianu Claudia și alți- „Drepturi și libertăți fundamentale în jurisprudența Curții europene a drepturilor Omului”, Editura ALL Beck, București, 2005
- Bolintineanu Alexandru, Năstase Adrian, „Drept Internațional Contemporan”, R.A. „Monitorul Oficial”, București, 1995;
- Buergenthal Thomas, Weber Renate, „Dreptul Internațional al Drepturilor Omului”, Editura All, București, 1996;
- Ciucă Aurora, „Protecția internațională a drepturilor omului”, Ed.Fundatia Axis, Iasi, 2004
- Charpentier Jean, „Institutions internationales”, Ed. Dalloz, 1991;
- Chevalier M.I.J., „Cours d’histoire des Idées Politiques”, Paris, 1957;
- Chiriță Radu, “Convenția europeană a drepturilor omului –comentarii și explicații” vol. I și II, Ed. C.H.Beck, București 2007;
- Cloșcă Ionel, Suceavă Ion, „Tratat de drepturile omului”, Editura Europa Nova, 1995;
- Coman Florian, Purdă Nicolae, „Protecția juridică a drepturilor omului”, Editura Era, București, 1999;

- Constantinescu M., Deleanu I., Iorgovan A., Muraru I., Vasilescu E., Vida I., „Constituția României – comentată și adnotată”, București, 1992;
- Delperée Francis, „Le mediateur”, Editura Bruylant, Bruxelles, 1995;
- Demetrescu Radu „Drepturile omului, dezvoltare, democrație în dezbaterile Conferinței Mondiale a Drepturilor Omului și Forumului ONG – Viena 1993;
- Demetrescu Radu „Tradiții ale Drepturilor omului, în România”
- Diaconescu Horia - „Violența și efectele sale în dreptul roman” , Editura AIUS, Craiova 1995;
- Diaconu Nicoleta, „Protecția juridică a drepturilor omului” Editura Universul Juridic, București, 2007
- Diaconu Nicoleta, Marcu Viorel – „ Drept comunitar. Parte Specială. Politici comunitare, Editura Lumina Lex, București, 2003
- Diaconu Nicoleta, Marcu Viorel - „ Documente de drept internațional public adaptate la nivel european- Culegere” Editura Lumina Lex, București, 2002
- Diaconu Ion, „Drepturile omului în dreptul internațional contemporan – Manual”, Editura Lumina Lex, București, 2001;
- Diaconu Ion, „Minoritățile – identitate, egalitate”, Institutul Român pentru Drepturile Omului, București, 1998;
- Diaconu Ion „Drepturile omului” – IRDO, București, 1993;
- Drăganu Tudor, „Declarațiile de drepturi ale omului și repercusiunile lor în dreptul internațional public”, Editura Lumina Lex, București, 1998;
- Duculescu Victor, „Protecția juridică a drepturilor omului - mijloace interne și internaționale”, Editura Lumina Lex, București, 1998;
- Duculescu Victor, „Protecția juridică a drepturilor omului”, Editura Lumina Lex, București, 1994;

- Duculescu Victor, Protecția juridică a drepturilor omului, Editura Lumina Lex, București 2008;
- Duculescu Victor, Călinoiu Constanța, Duculescu Georgeta, Drept constituțional comparat, Editura „Lumina Lex”, București, 1996
- Duțu Mircea, „Dreptul internațional și comunitar al mediului”, Editura Economică, București, 1995;
- Ecobescu Nicolae, Filip Anda, Micu Nicolae (IRSI) și Hageopol Mirella, Nitelea Mariana, Ecobescu Sandra (CID- CE) - „Manualul Consiliului Europei” – Centrul de Informare și Documentare al Consiliului Europei la București, București 1999;
- Ecobescu Nicolae, Filip Anda, Micu Nicolae (IRSI) și Hageopol Mirella, Nitelea Mariana, Ecobescu Sandra (CID- CE) - „Manualul Consiliului Europei” – Centrul de Informare și Documentare al Consiliului Europei la București, 1999;
- Economu Radu - „1931: O Charta a libertăților” – în „Magazin istoric”, anul XV, nr. 10, oct 1986;
- Fecioru Ionel, „Libertatea de circulație între deziderat și realitate”, Editura Ministerului de Interne, București, 2000;
- Filipescu P. Ion, Fuerea Augustin, „Drept Instituțional Comunitar European”, Editura Actami, București, 1999;
- Fuerea Augustin, „Introducere în problematica dreptului internațional al drepturilor omului”, Editura Era, București, 2000;
- Geamănu Grigore, „Drept Internațional Contemporan”, Vol. I, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1975;
- Giorgio del Vechio, „Diritto naturale e unità europea, Roma, 1959;
- Giorgio del Vecchio, „La Declaration des droits de l’Homme et du citoyen dans la révolution française”, Ed. Negard, Deuxième édition, 1979;

- Hugo Grotius, „Despre dreptul războiului și al păcii”, Editura Științifică, București, 1968;
- Hurdubaie Ioan, „Spațiul penal paneuropean din perspectiva Consiliului Europei”, Editura Universal Pan, București, 1999;
- Jinga Ion, „Uniunea Europeană – realități și perspective”, Editura Lumina Lex, București, 1999;
- Jinga Ion, Popescu Andrei, „Integrarea Europeană – Dicționar de termeni comunitari”, Editura Lumina Lex, București, 2000;
- Jonathan Gerard Cohen, „Droit de l’homme en France”, Ed. Nagel, Strasbourg, 1985;
- Leicu Corina, „Drept comunitar”, Editura Lumina Lex, București, 1998;
- Leicu Corina, Leicu Ioan, „Instituțiile comunitare”, Editura Lumina Lex, București, 1996;
- Luncan Victor, Duculescu Victor „Drepturile omului – studiu introductiv, culegere de documente internaționale și acte normative de drept intern” – Partea I și II, Lumina Lex, 1993;
- Macovei Monica, “Hotărârile ale CEDO – Culegere Selectivă”, Editura Polirom, 2000;
- Macovei, Monica - Libertatea și siguranța persoanei: Ghid privind punerea în aplicare a art. 5 al Convenției europene pentru Drepturile Omului / Monica Macovei. - Chișinău : Consiliul Europei;
- Manolache Octavian, „Drept comunitar. Cele patru libertăți fundamentale. Politici comunitare”, Editura All, București, 1999.
- Manolache Octavian, „Drept comunitar. Instituții comunitare”, Editura All, București, 1999;
- Manolache Octavian, „Drept comunitar. Justiția comunitară”, Editura ALL, București, 1999;

- Marcu Viorel, „Drept Instituțional Comunitar”, Editura Lumina Lex, București, 2001;
- Mazilu Dumitru - „Drepturile omului - Concept, exigente și realități contemporane”, Editura Lumina Lex, București, 2003;
- Mazilu Dumitru - „Echitate și justiție”, Editura Științifică, București, 1972;
- Mazilu Dumitru - Naschitz Anita, M., „Rolul dreptului în afirmarea și dezvoltarea multilaterală a personalității umane, în "Dreptul ca instrument de formare, dezvoltare și ocrotire a personalității umane", Editura Academiei Române, București, 1973;
- Mazilu Dumitru, „Drepturile Omului – Concept, exigențe și realități contemporane”, Editura Lumina Lex, București, 2000;
- Mazilu Dumitru, „Integrarea Europeană. Drept comunitar și Instituții europene”, Editura Lumina Lex, București, 2001;
- Mazilu Dumitru, „Integrarea Europeană. Drept comunitar și Instituții europene”, Editia a-IV-a, Editura Lumina Lex, București, 2006;
- Micu Doina - Garantarea drepturilor omului în practica Curții Europene a drepturilor omului și în Constituția României: Pe copertă: Garantarea drepturilor omului / București: All Beck, 1998.- (Studii juridice);
- Miga-Besteliu Raluca, „Drept Internațional. Introducere în Dreptul Internațional Public”, Editura ALL, București, 1998;
- Moca Gheorghe, Drept internațional public, UNEX-AZ, Universitatea Româna de Științe și Arte, București, 1992
- Miron Dumitru, Păun Laura, Dima Alina, Băjeanu Violeta, Slăvoiu Ovidiu, Economia Integrării Europene, Editura ASE, București, 2001;
- Moroianu Zlătescu Irina, Demetrescu C. Radu, „Drept Instituțional European”, Editura Olimp, București, 1999;

- Moroianu Zlatescu Irina, Marinache Emil, Șerbănescu Rodica, Oancea Ion - „Principalele instrumente internaționale privind drepturile omului la care România este parte” , IRDO, București 1999;
- Moroianu Zlătescu Irina, Șerbănescu Rodica (coord.),„Drepturile femeii – egalitate și parteneriat”, Institutul Român pentru Drepturile Omului, București, 1997;
- Moroșan Ion - Reglementarea juridică a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. - Chișinău : Universitatea de Criminologie, 2003;
- Montgomery W.John- Drepturile omului & Demnitatea Umană, Ed. Cartea Creștină, Oradea, 2004
- Munteanu Roxana, Drept european – Evoluție - Instituții - Ordine juridică, Editura Oscar Print, București, 1996;
- Năstase Adrian - „Drepturile omului - religie a sfârșitului de secol, Institutul Român pentru Drepturile Omului”, București, 1992;
- Năstase Adrian - Drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale: Vol. I: Reglementări în dreptul internațional, București, Monitorul Oficial, 1998;
- Năstase Adrian - Drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale: Vol. II: Reglementări în dreptul intern al unor state europene, București, Monitorul Oficial, 1998;
- Năstase Adrian - Drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale: Vol. IV, Reglementări în dreptul românesc (1989-1998), București, Monitorul Oficial, 1998;
- Năstase Adrian - Drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale: Vol. III, Reglementări în dreptul românesc (1918-1989), București : Monitorul Oficial, 1998;

- Năstase Adrian, „Drepturile omului, religie a sfârșitului de secol”, Institutul Român pentru Drepturile Omului, București, 1992;
- Năstase Adrian, „România și Noua Arhitectură Mondială”, Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, București, 1996;
- Osoianu Tudor - Probleme actuale ale drepturilor omului, Tudor Osoianu, Chișinău, Catedra drept privat, 2002;
- Popa Vasile, Adamescu - „Drepturile omului”, Editura P.U.R., 1994;
- Popa Vasile, Vatca Liviu „Drepturile omului”, Editura All Beck., București, 2005;
- Popa Vasile, Vatăcă Liviu “Drepturile Omului” Editura All Beck, București , 2005;
- Popa Vasile, Grecescu Ion, Popeti „Drepturile omului”, Editura Enciclopedică, București, 1998;
- Popa Vasile, Mihai Gheorghe „Care sunt drepturile omului și cum le putem noi proteja?”, Editura Helicon, 1994;
- Popescu Andrei, „Dreptul Internațional al Muncii”, Holding Reporter, București, 1998;
- Popescu Andrei, Jinga Ion, „Organizații Europene și Euroatlantice”, Editura Lumina Lex, București, 2001;
- Popescu Andrei, Jinga Ion, „Integrare europeană. Dicționar de termeni comunitari,”, Editura Lumina Lex, București, 2000;
- Popescu Corneliu Liviu „Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului 2004”, Editura C.H. Beck, București, 2006;
- Popescu Corneliu Liviu, „Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului(1999-2002)”, Corneliu-Liviu Popescu, București, All Beck, 2003;
- Popescu Corneliu Liviu “Protecția internațională a Drepturilor Omului - surse, instituții, proceduri” Editura All Beck, București, 2000;

- Popescu Corneliu-Liviu „Curtea Europeană a Drepturilor Omului și România, Vol. II, Reglementări internaționale”, București, All Beck, 2004;
- Popescu Corneliu-Liviu, „Libertatea de exprimare în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului” (1999-2002), București, All Beck, 2003;
- Popescu Corneliu-Liviu, „Protecția internațională a drepturilor omului. Surse, instituții, proceduri: Note de curs”, București, All Beck, 2000 ;
- Popescu Dumitra, Năstase Adrian, „Drept Internațional Public”, Casa de editură și presă „Șansa SRL”, București, 1997;
- Popescu, Corneliu-Liviu, „Curtea Europeană a Drepturilor Omului și România: Vol. I - Reglementări interne”, București, All Beck, 2004;
- Popescu, Corneliu-Liviu „Drepturile de procedură în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (2001-2002)”, București, All Beck, 2003;
- Popescu, Corneliu-Liviu, „Hotărârile Curții Europene a Dreptului Omului pronunțate în cauzale împotriva României (1998-2002)”, București, All Beck, 2003;
- Potînga Alexei, Gheorghe Costachi „Asigurarea drepturilor omului în lume” Chișinău, Epigraf, 2003;
- Predescu Ovidiu „ Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și influența acesteia asupra dreptului intern”, București, Lumina Lex, 1998;
- Predescu Ovidiu, „Convenția Europeană a Drepturilor Omului - Implicații asupra dreptului penal român”, Editura Lumina Lex, București, 1998;
- Profiroiu Alina, Profiroiu Marius, „Introducere în realitățile europene”, Editura Economică, București, 1999;

- Purdă Nicolae, „Protecția Drepturilor Omului – Mecanisme interne și internaționale” , Editura Lumina Lex, București, 2001;
- Purdă Nicolae, Diaconu Nicoleta, „ Protecția juridică a drepturilor omului”, Universul Juridic, București 2007;
- Selejan-Gutan Bianca, Rusu Horatiu Alexandru, „ Hotărârile CEDO în cauzele împotriva României (1998-2006)”, Editura Hamangiu, București, 2006;
- Selejan-Gutan Bianca „Protecția europeană a drepturilor omului” Ediția a-II-a, Editura C.H.Beck, București, 2006
- Suceava Ion, Cloșca Ionel “Tratat de Drepturile Omului” Editura Vis Print, București, 2003;
- Șută Nicolae, „Integrarea Economică Europeană”, Editura Economică, București, 1999;
- Ținca Ovidiu, „Drept Comunitar general”, Editura Didactică și Pedagogică, R.A., București, 1999;
- Vida Ioan, “Drepturile Omului în Reglementări Internaționale”, Editura Lumina Lex, București, 1999;
- Voicu Marin, “Ultima speranță pentru o justiție deplină – Curtea Europeană a Drepturilor Omului”, Editura Juridică, ediția I;
- Voicu Marin, „Prefața la „Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului” – prima ediție in limba romana, 1997, IRDO, București;
- Voicu Marin, „Prefață la „Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului” – prima ediție în limba română, 1997, IRDO, București;
- Voicu Marin, „ Protecția Europeana a Drepturilor Omului - Teorie și jurisprudență” – Editura Lumina Lex, București, 2001;
- Voicu Marin, „Curtea Europeană a Drepturilor Omului”, Editura Juridică, București, 2001;

- Vrabie Genoveva, „ Organizarea politico-etatică a României. Drept constituțional și instituții politice”, Editura „Cugetarea”, Iași, 1997
- Zlătescu Irina Moroianu, Emil Marinache, Rodica Șerbănescu, Ion Oancea, „Principalele instrumente internaționale privind drepturile omului la care România este parte” , IRDO, București 1999, Vol. I – Instrumente universale; Vol. II – Instrumente regionale;
- Zlătescu Moroianu, Stoica Ion, „Carta Socială Europeană”, IRDO, București, 1998;
- Zlătescu Victor Dan, Moroianu Zlătescu Irina, „Drepturile omului în acțiune” – IRDO, Bucuresti 1994;
- Zorgbibe Charles, „Construcția europeană – trecut, prezent, viitor”, Editura Trei, București, 1998;

Acte și documente

- Declarația Universală a Drepturilor Omului, adoptată de Adunarea Generală a ONU la 10 decembrie 1948.
- Pactul Internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, adoptat de Adunarea Generală a ONU la 16 decembrie 1966.
- Pactul Internațional cu privire la drepturile civile și politice, adoptat de Adunarea Generală a ONU la 16 decembrie 1966.
- Convenția Europeană a Drepturilor Omului, adoptată la Roma, la 4 noiembrie 1950.
- Actul Final de la Helsinki, al CSCE, semnat la 1 august 1975.
- Carta Fundamentală a Drepturilor Omului în Uniunea Europeană, dec. 2000.
- Statutul Consiliului Europei a fost adoptat la Londra la 5 mai 1949.
- Tratatul de la Paris din 1951, instituind Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului (CECO).

- Tratatul de la Roma din 1957, instituind Comunitatea Economică Europeană (CEE) și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice (CEEAA).
- Actul Unic European din 1987.
- Tratatului de la Maastricht din 1993, asupra Uniunii Europene.
- Tratatul de la Amsterdam din 1997.
- Tratatul de la Nisa din 2000.
- Decretul nr. 212 din 31 octombrie 1974, publicat în, „*Buletinul Oficial*” nr. 146/1974.
- Decretul-lege din 26 dec. 1989, publicat în M. Of. nr. 7/30 decembrie 1989.
- Decretul-lege nr. 7 din 31 dec. 1989, publicat în M. Of. nr. 9/31 dec. 1989.
- Decretul-lege nr. 8/31 decembrie 1989, publicat în M. Of. nr. 9/31 decembrie 1989.
- Decretul-lege nr. 6 din 7 ianuarie 1990, publicat în M. Of. nr. 4 din 8 ianuarie 1990.
- Decretul-lege nr. 10 din 8 ianuarie 1990, publicat în M. Of. nr. 6 din 10 ianuarie 1990.
- Hotărârea Guvernului nr. 518 din 12 mai 1990, publicată în M. Of. nr. 70/15 mai 1990.
- Decretul-lege nr. 92 din 14 martie 1990, publicat în M. Of. nr. 35 din 18 martie 1990.
- Legea nr. 20 din 9 octombrie 1990, publicată în M. Of. nr. 112 din 10 octombrie 1990.
- Legea nr. 32 din 16 noiembrie 1990, publicată în M. Of. nr. 128 din 17 noiembrie 1990.
- Legea nr. 30 din 18 mai 1994, publicată în M. Of. nr. 135 din 31 mai 1994.
- Legea nr. 79 din 6 iunie 1995, publicată în M. Of. nr. 147/1995.

- Legea 303/2004 privind statutul judecatorilor si procurorilor
- Legea nr. 39 din 2005 privind ratificarea Protocolului nr. 14 al CEDO.

Internet web site

<http://www.infoeuropa.ro>

- <http://www.mie.ro>
- <http://www.europa.eu.int>
- <http://www.bojariu.tripod.com>
- <http://www.coe.fr/index.asp>
- <http://www.cecidmd.org/>
- <http://domino.kappa.ro/mae/politica.nsf/Organizatii>
- <http://www.netsoft.ro/mcane/cer.htm>
- <http://www.ael2001.md/document1.htm>
- http://www.senat.ro/ROMANA/dep_pol_ext
- <http://www.dcbuc.at/humrgh.htm>
- <http://europe.org.ro>
- http://www.romhome.org/consiliul_europei/
- <http://flux.press.md>
- <http://www.cotidianul.ro>
- [http://domino.kappa.ro/mae/home.nsf/Toate/osce/\\$File/osce1.htm](http://domino.kappa.ro/mae/home.nsf/Toate/osce/$File/osce1.htm)
- <http://www.osce.org/publications>
- http://www.rroma.ro/romanian/gov_whitepaper.htm
- <http://www.mapn.ro/politicaaparare/romania.htm>
- <http://www.ici.ro/romania/news>
- <http://www.presidency.ro>
- <http://www.oscebih.org/>

- <http://www.ziua.ro/archive/2001/05/09/docs/eveniment.php3>
- <http://domino.kappa.ro/mae/presa.nsf>
- <http://www.etuc.org/FUNDRIGHTS/FR/RESOURCE/BillfinRUM.cf>
- <http://euroinfo.cdimm.org/Nisa.html>
- <http://www.kappa.ro/news/palco>
- <http://www.edu.ro>
- <http://www.senat.ro>
- <http://www.romanalibera.com>
- <http://www.fundamental.rights>